

Belgische debatten voor een migratiebeleid

De actoren in kaart gebracht

Februari 2008

Belgische debatten voor een migratiebeleid. De actoren in kaart gebracht.

Cette publication est également disponible en français sous le titre
'Débats belges pour une politique migratoire. Mapping des acteurs'

Een co-editie van de Koning Boudewijnstichting, Brederodestraat 21 te 1000 Brussel en
het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.

Vorsers:

Nathalie Perrin

Centre d'Etudes de l'Ethnicité et des Migrations

(CEDEM – <http://www.ulg.ac.be/cedem>)

Université de Liège

Pieter Stockmans

Interculturalism, Migration and Minority Research Centre

(<http://soc.kuleuven.be/immrc/index.htm>)

Katholieke Universiteit Leuven

Promotoren:

Marco Martiniello (Université de Liège), Marie-Claire Foblets (Katholieke Universiteit
Leuven)

Coördinatie voor de Koning Boudewijnstichting:

Françoise Pissart, directeur

Nele Verbruggen, projectmedewerker

Helena Vansynghel, assistente

Coördinatie voor het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding:

Henri Goldman, Coördinator

François De Smet, medewerker Departement Migratie

Deze uitgave kan gratis worden gedownload van de website van de Koning
Boudewijnstichting: www.kbs-frb.be of van de website van het Centrum voor gelijkheid
van kansen en voor racismebestrijding: www.diversiteit.be.

Deze uitgave kan (gratis) besteld worden: on line via www.kbs-frb.be, per e-mail naar
publi@kbs-frb.be of telefonisch bij het contactcentrum van de Koning Boudewijnstichting,
tel +32-70-233 728, fax + 32-70-233-727

Wettelijk depot: D/2008/2893/04

ISBN-13: 978-90-5130-607-1

EAN: 9789051306071

NUR: 747

Februari 2008

Met de steun van de Nationale Loterij

Voorwoord

De Koning Boudewijnstichting en het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding organiseren in 2008 samen drie debatten over een migratiebeleid voor België. Onze twee organisaties besloten om de krachten te bundelen en een forum te bieden aan alle geïnteresseerde partijen om de uitdagingen te bespreken waar België voor staat op het vlak van migratie.

Er stellen zich talrijke vragen. Is er nood aan nieuwe economische migratie? Zo ja, welke migranten hebben we nodig? En hoe kunnen we die aantrekken? Wat gebeurt er met de migranten die al hier zijn, met of zonder wettig verblijfsstatuut? En wat met de hoge werkloosheid onder allochtonen in België? Kan migratie de noden gecreëerd door de vergrijzing opvangen? Maar er is evengoed de vraag naar een accuraat onthaalbeleid voor nieuwkomers, de nood aan bescherming voor vluchtelingen, er is de vraag naar de link tussen migratie en ontwikkeling, de samenwerking met derde landen, naar een humaan antwoord op de aanwezigheid van vele mensen zonder wettig verblijf, enzovoort.

Deze vragen zijn niet eenvoudig, en ze hebben betrekking op vele actoren die allen verschillende agenda's hebben. Het is belangrijk dat het debat dat over deze vragen aangegaan wordt, en de beslissingen die genomen worden, goed geïnformeerd en gedocumenteerd zijn. Daarom hebben het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding en de Koning Boudewijnstichting ter ondersteuning van deze debattenreeks ook twee publicaties gemaakt.

De eerste publicatie is een overzicht van de belangrijkste 'facts and figures'. In aparte fiches worden op een korte en overzichtelijke manier een reeks cijfers en feiten over migratie en migranten weergegeven.

Deze 'facts and figures' worden samen uitgegeven met een publicatie die een overzicht biedt van de belangrijkste actoren die een migratiebeleid mee vormgeven. 'De actoren in kaart gebracht' gaat in op de recente standpunten van die al actoren.

De twee organiserende instituten zijn zich bewust van de vele vragen, problemen, en uitdagingen die migratie stelt voor België. Maar er zijn ook talrijke voordelen, kansen, mogelijkheden. We hopen ten eerste dat deze publicaties en de debatten in 2008 alle elementen op genuanceerde wijze tegen elkaar zullen kunnen afwegen, en dat we

zodoende aan alle betrokken actoren een mogelijkheid kunnen bieden om zich te informeren, om elkaars standpunten te leren kennen, en om samen de contouren van een toekomstig migratiebeleid vast te leggen.

Onze dank gaat uit naar Marie-Claire Foblets en Marco Martiniello, die ons bij het opzetten van dit project en bij het schrijven van beide publicaties hebben begeleid.

Koning Boudewijnstichting

Centrum voor Gelijkheid van Kansen
en voor Racismebestrijding

Inhoudstafel

Inleiding en methodologische toelichting	6
Overzichtstabel	9
 Analyse van de standpunten van de verschillende actoren van het Belgische beleid	44
 1. Opvang van nieuwkomers	44
 1.a : Analyse op basis van Nederlandstalige bronnen	
1. Regularisatie	45
2. Opvang in enge zin (opvangcentra)	47
3. Opleiding en werk	48
4. Andere basisrechten	51
5. Toegang tot programma's van vrijwillige terugkeer	53
6. Toegang tot juridische informatie en rechtsbijstand	54
7. Opvang van minderjarigen	56
 1.b : Analyse op basis van Franstalige bronnen	
1. Sociale partners	59
2. Niet-gouvernementele organisaties	60
 1.c : Besluit	66

2. Nieuwe economische migratie68

2.a : Analyse op basis van Nederlandstalige bronnen

- 1. Wenselijkheid van nieuwe economische migratie 70
- 2. Economische migratie binnen de Europese Unie 71
- 3. Economische migratie buiten de Europese Unie 73
- 4. Sociale omkadering 74

2.b : Analyse op basis van Franstalige bronnen

- 1. Sociale partners 77
- 2. Niet-gouvernementele organisaties 81

2.c : Besluit 84

3. Andere punten van belang (op basis van Nederlandstalige bronnen)85

- 1. Wijzigingen in de asielprocedure 85
- 2. Detentie in gesloten centra 87
- 3. Garanties bij gedwongen verwijdering 90

Inleiding en methodologische toelichting

Het valt niet mee om een beleid voor immigratie, opvang en integratie van immigranten te bepalen dat coherent is, de mensenrechten eerbiedigt, realistisch is en 'proactief'. De politieke, ecologische, economische en sociale realiteiten veranderen voortdurend. Zowel de factoren die de emigratie in de hand werken – 'push factoren' – als de factoren die de vestiging in een gegeven land beïnvloeden – 'pull factoren'¹ – zijn talrijk en gevarieerd.

De complexiteit van het Belgische politieke systeem maakt de zaak niet eenvoudiger. Er bestaat geen 'ministerie van immigratie' en de bevoegdheden voor dit domein zijn verdeeld over verschillende ministeries van de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen. Bovendien is de beslissingsbevoegdheid niet beperkt tot de verschillende ministeries en regeringen. Allerlei nationale en internationale niet-gouvernementele organisaties en de verschillende sociale partners kunnen in België een reële invloed uitoefenen op de beslissingen van de politieke besluitvormers (GSIR, MARTINIELLO et WETS, 2003: 6).

Om de prioriteiten van de verschillende actoren in het debat over het migratiebeleid in België beter te kennen, hebben de Koning Boudewijnstichting en het Centrum voor de Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding gevraagd aan het Centre d'Etudes de l'Ethnicité et des Migrations (CEDEM) van de Université de Liège en het Interculturalism, Migration and Minority Research Centre van de Katholieke Universiteit Leuven om een inventaris te maken van de verschillende actoren, hun prioriteiten en agenda's. Dit onderzoek richt zich meer in het bijzonder op de problematiek van de opvang van nieuwkomers en die van de economische immigratie, twee belangrijke thema's die in veel debatten centraal staan.

¹ Deze verwijzing naar 'push and pull factors' wordt gebruikt om de factoren te benadrukken die een rol spelen in de beslissing van de respondenten om te migreren. De auteurs van dit rapport wensen echter te onderstrepen dat deze verwijzing in geen geval uitgelegd mag worden als een aanvaarding van de 'push and pull theory' (zie HOOGHE et al., 2008).

Methodologische toelichting

De onderzoeksteams van beide universiteiten hebben een lijst van 'stakeholders' opgesteld en het onderzoek van hun standpunten onder elkaar verdeeld. In de onderstaande lijst wordt weergegeven welke actoren door wie zijn geanalyseerd.

Een aantal actoren zijn door beide onderzoeksteams bestudeerd, zoals het ACV, het ABVV, enzovoort. Het zal de lezer opvallen dat in het hoofdstuk over economische migratie een aantal stakeholders zowel in de Nederlandstalige en de Franstalige analyse terugkomen (meerbepaald de vakbonden en de werkgevers). Dit is een bewuste keuze geweest, om op die manier de dialoog weer te geven die bestaat bij de Nederlandstalige en de Franstalige stakeholders onderling.

Wat betreft de structuur van de analyse, hebben de twee onderzoeksteams een verschillende benadering gebruikt. De onderzoekers van de KUL hebben de grote thema's (opvang van nieuwkomers en economische migratie) in verschillende thema's onderverdeeld, terwijl de tekst van de onderzoekers van de Ulg geen subtitels gebruikt.

Het dient opgemerkt dat de bezorgdheden en voorstellen van de stakeholders des te concreter zijn naargelang ze deel uitmaken van de actiedomeinen van organisatie in kwestie. Zo zal het Kinderrechtencommissariaat bijvoorbeeld vanzelfsprekend meer nadruk leggen op de situatie van kinderen dan vakbonden of werkgevers dat zouden doen.

Tenslotte hebben enkel de Nederlandstalige onderzoekers een aantal thema's apart ondergebracht in een derde hoofdstuk.

Stakeholders onderzocht door KUL en Ulg :

- Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV), Fédération Générale des Travailleurs de Belgique (FGTB)
- Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV), Confédération des Syndicats Chrétiens de Belgique (CSC)
- Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België (ACLVB), Centrale générale des syndicats libéraux de Belgique (CGSLB)

Stakeholders onderzocht door KUL:

- Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO)
- Vlaams Netwerk van Ondernemingen (VOKA) en Vlaams Economisch Verbond (VEV)

- Vluchtelingenwerk Vlaanderen
- Child Focus
- Rode Kruis Vlaanderen
- Amnesty International Vlaanderen
- Kerkwerk Multicultureel Samenleven
- Minderhedenforum
- Nederlandstalige Vrouwenraad
- Liga voor de Mensenrechten (Nederlandstalig)
- Vlaams Minderhedencentrum (VMC)
- Kinderrechtencommissariaat
- Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding (CGKR)
- Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VMSG) en Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's)
- Wereldforum Migratie en Ontwikkeling

Stakeholders onderzocht door ULg :

- Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO)
- AGORIA
- Union des Classes Moyennes (UCM)
- Union Wallonne des Entreprises (UWE)
- La Ligue des Droits de l'Homme
- Mouvement contre le Racisme et la Xénophobie (MRAX)
- Medimmigrant
- Coordination et Initiatives pour et avec les Réfugiés et les Etrangers (CIRE)
- Centre d'Action Laïque (CAL)
- Union pour la Défense des Sans-Papiers (UDEP)
- Forum Asiel en Migraties (FAM)
- Amnesty International (Franstalig)
- Coordination Nationale pour la Paix et la Démocratie (CNAPD)
- Socialistische Vooruitziende Vrouwen (SVV)
- Union des Villes et Communes de Wallonie (UVCW), Association de la Ville et des Communes de la Région de Bruxelles-Capitale (AVCB), Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten
- Algemeen Afgevaardigde voor de Rechten van het Kind
- Rode Kruis (Franstalig)
- Caritas

Overzichtstabel

Organisatie	Opvang nieuwkomers	Nieuwe economische migratie	Andere punten van belang
SOCIALE PARTNERS			
Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV)	1. Regularisatie: <ul style="list-style-type: none"> - op basis van in de wet vastgelegde, objectieve criteria - door een onpartijdige, onafhankelijke vaste regularisatiecommissie 	1. Sterk gekant tegen hernieuwde economische migratie 2. Ratificatie door België van het VN-Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden	1. Sluiting van de gesloten detentiecentra 2. Strijd tegen discriminaties op de arbeidsmarkt

Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV)	idem ABVV	<ol style="list-style-type: none"> 1. Geloofd niet in de noodzaak van economische immigratie 2. Regeling voor knelpuntberoepen moet in voege blijven (EU-arbeidsmigranten) 3. Ratificatie door België van het VN-Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden 	idem ABVV
Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België (ACLVB)		<ol style="list-style-type: none"> 1. Kritisch: oplossing voor problemen is eerder vorming van de bestaande groep arbeidskrachten, medegefinancierd door de bedrijven, dan nieuwe economische migratie 2. Nood aan transparant en 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Strijd tegen discriminaties op de arbeidsmarkt

		gezaamenlijk Europees communautair beleid	
Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO)	1. Regularisatie: regularisatie van clandestiene migranten onder strikte voorwaarden, om economische redenen (tekort arbeidskrachten)	1. Afschaffing overgangsmatregelen en openstelling EU- arbeidsmarkt werknemers uit nieuwe EU-lidstaten 2. Nood aan systeem van gecontroleerde, tijdelijke migratie, waarbij ondernemingen mensen die hier voor een tijd willen werken, kunnen aanwerven.	
Vlaams Netwerk van Ondernemingen (VOKA) en Vlaams Economisch Verbond (VEV)		1. Afschaffing overgangsmatregelen en openstelling EU- arbeidsmarkt werknemers uit nieuwe EU-lidstaten	

		<p>2. Overdracht normeringsbevoegdheden inzake immigratie aan gewesten</p> <p>3. Immigratieprocedures voor kenniswerkers en high potentials uit landen buiten EU-25 moeten worden versoepeld en administratief vereenvoudigd</p> <p>4. Maatregelen om mobiliteit van werknemers te vergroten</p> <p>5. Erkent ook nood aan betere begeleiding van bestaande groep arbeidskrachten</p>	

Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO)		<ol style="list-style-type: none"> 1. Selectieve economische immigratie <ul style="list-style-type: none"> - versoepeling van reglementering voor aanwerving van buitenlandse werknemers - versnelling van de administratieve procedure - tegen het quotasysteem 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Strijd tegen discriminaties 2. Informatie over het positief effect van immigratie
AGORIA		<ol style="list-style-type: none"> 1. Opening voor economische immigratie 2. Tegen het quotasysteem 	
Union des Classes Moyennes (UCM)		<ol style="list-style-type: none"> 1. Denkt aan economische immigratie 2. Voorrang voor langdurig werklozen en jacht op werkloosheidsvallen 	

Union Wallonne des Entreprises (UWE)		<ol style="list-style-type: none"> 1. Geen duidelijke mening over het vraagstuk 2. Vereenvoudiging van de procedure voor toekenning van werkvergunningen aan buitenlandse werknemers 	
---	--	--	--

Organisatie	Opvang nieuwkomers	Nieuwe economische migratie	Andere punten van belang
NIET-GOUVERNEMENTELE ORGANISATIES			
Vluchtelingenwerk Vlaanderen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nieuwe opvangwet <ul style="list-style-type: none"> - snelle en goede uitvoering - expliciete vermelding in de wet van de 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Asielhervorming <ul style="list-style-type: none"> - subsidair beschermingsstatuut op ruime en correcte manier toepassen

	<p>maximumtermijn van 1 jaar voor materiële hulp</p> <p>2. Rechtsbijstand: nood aan verbetering systeem voor rechtsbijstand aan asielzoekers</p> <p>3. Opleidingskansen asielzoekers</p> <ul style="list-style-type: none"> - toegang tot educatief aanbod, aangepast aan precare verblijfs –en opvangsituatie - na taaltraject mogelijkheid tot instappen in vorming of opleiding uit reguliere opleidingscircuit <p>4. Werk: toegang tot arbeidsmarkt voor asielzoekers</p> <ul style="list-style-type: none"> - wettelijk gegarandeerd 		<ul style="list-style-type: none"> - tegen praktijk van weigeren asielaanvraag om technische redenen (art. 52 Vreemdelingenwet) - Raad voor Vreemdelingen- betwistingen moet volle rechtsmacht krijgen <p>2. Gedwongen verwijdering: garanties bij verwijdering van het grondgebied:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de huisvrede, gewaarborgd in de Belgische grondwet, moet gewaarborgd blijven - onafhankelijke controle <p>3. Gesloten centra: alternatieven implementeren voor detentie in gesloten centra van kinderen en</p>
--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - toegang vanaf overstap van collectieve naar individuele opvang - overheid moet voortrekkersrol spelen - toegang tot openbaar ambt (statutaire functies) voor erkende vluchtelingen en personen aan wie subsidiaire bescherming is toegekend 		andere kwetsbare groepen, asielzoekers in procedure en Dublin-procedure
	<p>5. Zelfstandige terugkeer</p> <ul style="list-style-type: none"> - meer middelen voor operationele projecten van vrijwillige terugkeer - wettelijke verankering van het primaat van zelfstandige terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers in een Terugkeerwet 		

	<p>6. Studiebegeleiding en gelijkschakeling van diploma's: onthaalbureaus en onderwijsinstellingen moeten hierin zelf al expertise opbouwen</p> <p>7. Niet-begeleide minderjarigen</p> <ul style="list-style-type: none"> - samenwerkingsakkoord tussen federale regering en gemeenschappen over de opvang moet er komen - volwaardig wettelijk statuut <p>8. Basisrechten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recht op eerbiediging gezinsleven: regering moet mogelijkheid creëren voor erkende vluchtelingen om in uitzonderlijke situaties gemotiveerde 		
--	--	--	--

	<p>visumaanvraag in te dienen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recht op gezondheid: audit waarin medische en psychologische begeleiding van asielzoekers in detentie wordt getoetst aan vereisten van KB op de werking van gesloten centra <p>9. Regularisatie</p> <ul style="list-style-type: none"> - op basis van in de wet vastgelegde, objectieve criteria - door een onpartijdige, onafhankelijke vaste regularisatiecommissie - eenmalige overgangsmaatregel om achterstand in de procedures snel weg te werken 		

Child Focus	<p>1. Niet-begeleide minderjarigen</p> <ul style="list-style-type: none"> - initiële registratie moet nauwgezet en systematisch gebeuren - nood aan een gepaste eerste opvang met een goede diagnosestelling - betere afstemming tussen beleidsverantwoordelijken en de diensten op het terrein - kwaliteit van de dienstverlening door voogden verbeteren 		
Rode Kruis Vlaanderen	<p>1. Beleid inzake opvang minderjarigen in illegaal verblijf dringend bijsturen en politieke visie ontwikkelen (Rode Kruis-Vlaanderen kan geen structurele lange-termijn opvang voor deze groep verzorgen)</p>		

Amnesty International Vlaanderen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bescherming alle rechten van migranten, vooral van kwetsbare groepen en clandestiene migranten 2. Regularisatie <ul style="list-style-type: none"> - indien overheid in gebreke is gebleven - indien overheid van het land van herkomst de toegang weigert 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nood aan kanalen van legale migratie, in het kader van dialoog over migratie en ontwikkeling 2. Ratificatie door België van het VN-Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hervestiging: overheid moet nauw samenwerken met UNHCR en actieve rol spelen op EU-niveau 2. Asielhervorming <ul style="list-style-type: none"> - snelle afhandeling mag niet leiden tot niet-grondige behandeling van asielaanvragen - Raad voor Vreemdelingen-betwistingen moet volle rechtsmacht krijgen 3. Gedwongen verwijdering: 'Commissie Belast met de Evaluatie van de Instructies inzake Gedwongen Verwijdering' heractiveren 4. Gesloten centra: <ul style="list-style-type: none"> - investeren in alternatieven voor
---	---	---	---

			<p>detentie minderjarigen in gesloten centra</p> <ul style="list-style-type: none"> - investeert in verbetering levensomstandigheden in gesloten centra - praktijk van detentie in transitzone luchthaven onmiddellijk afschaffen
<p>Liga voor de Mensenrechten (Nederlandstalig)</p>	<p>1. Regularisatie</p> <ul style="list-style-type: none"> - op basis van in de wet vastgelegde, objectieve criteria - eenmalige algemene regularisatie <p>2. Diversiteit op de werkvloer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - invoeren van praktijktests <p>3. Basisrechten</p> <ul style="list-style-type: none"> - tegen de taalbereidheidsvereiste in 		

	de sociale huur		
Kerkwerk Multicultureel Samenleven	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regularisatie <ul style="list-style-type: none"> - algemene regularisatie gezinnen die reeds 3 jaar in ons land verblijven - permanente regularisatie op basis van duidelijke en eenvormige criteria 2. Werk: actiever diversiteitsbeleid in overheidsadministraties en privé 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bijzondere aandacht voor arbeidsbescherming clandestiene werknemers: ratificatie door België van het VN-Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gesloten centra: onmiddellijke stopzetting detentie kinderen (moratorium op opsluiten van kinderen tot deze problematiek opgelost wordt in brede kader van migranten- en vluchtelingenvraagstuk)
Minderhedenforum	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regularisatie <ul style="list-style-type: none"> - structureel ambtshalve regularisatie na 3 jaar verblijfsprocedure op basis van in de wet vastgelegde, objectieve criteria (duurzame 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Erkenning van arbeidsmigratie als basisrecht 2. Ratificatie door België van het VN-Verdrag over de bescherming van de rechten 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Asielhervorming: Raad voor Vreemdelingen-betwistingen moet volle rechtsmacht krijgen 2. Gesloten centra: onmiddellijke stopzetting

	<p>bindingen) door een onpartijdige, onafhankelijke vaste regularisatiecommissie (bestaande Commissie van Advies voor Vreemdelingen valoriseren)</p> <ul style="list-style-type: none"> - regularisatie zou oplossing kunnen bieden voor probleem van tewerkstelling van mensen zonder papieren in mensonterende omstandigheden <p>2. Werk</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recht op vrijwilligerswerk voor asielzoekers en mensen zonder arbeidskaart (K.B.) - Toegang tot arbeidsmarkt: openstellen van het 	<p>van alle migrantenwerkers en hun familieleden</p>	<p>detentie kinderen</p>
--	--	--	--------------------------

openbaar ambt voor niet-Belgen (overheid heeft voorbeeldfunctie), streefcijfers én deadline voor diversifiëren van ambtenarenkorps, overheid moet privé-sector stimuleren

3. Racisme

- maatregelen om werking van nieuwe racisme- en antidiscriminatiewetten te garanderen
- informatiecampagne over antiracisme en antidiscriminatie

4. Basisrechten

- gezinshereniging
- gelijke kansen in het onderwijs
- tegen de taalbereidheidsvereiste in

	de sociale huur		
Vrouwenraad	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opvangprocedure: kwaliteitsvolle, gendergevoelige opvang van vrouwelijke vluchtelingen en slachtoffers van mensenhandel (specifieke aandacht voor precare situatie van zwangere vrouwen en meisjes) 2. Rechtsbijstand: nood aan duidelijke informatie over vreemdelingenwetgeving en internationaal privaatrecht 3. Niet-begeleide minderjarige vluchtelingen en kindslachtoffers van mensenhandel: <ul style="list-style-type: none"> - gespecialiseerde opvangcentra oprichten 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Asielhervorming <ul style="list-style-type: none"> - subsidiaire bescherming: wettelijke verankering gendergebonden vervolging (of via KB of ministeriële omzendbrief) - Raad voor Vreemdelingenbetwisting en: genderexpertise uitbreiden en volle rechtsmacht 2. Gesloten centra <ul style="list-style-type: none"> - concrete maatregelen om detentievoorwaarden van kinderen in gesloten centra te verbeteren - nadenken over alternatieven voor dergelijke vasthoudingen zonder gezinnen uit

	<p>en financieren</p> <ul style="list-style-type: none"> - lichamelijke, psychosociale, juridische en pedagogische bijstand 		elkaar te halen
	<p>4. Basisrechten</p> <ul style="list-style-type: none"> - overheid moet optreden tegen discriminaties op woonmarkt tegen alleenstaande vrouwen met kinderen en asielzoek(st)ers - ruimere uitvoering basiswetgeving recht op gezondheidszorg 		
	<p>5. Participatie: middelen vrijmaken voor toepassing van Actieplan voor verhoging participatie migrantenvrouwen in besluitvorming EU en België</p>		
	<p>6. Werk: KB inzake</p>		

	vrijwilligerswerk uitbreiden naar asielzoek(st)ers		
Liga voor de Mensenrechten (Franstalig)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tegen het onderscheid tussen vluchtelingenstatuut/ subsidiaire bescherming 2. Oprichting van een permanente regularisatiecommissie 3. Recht op arbeid voor elke asielzoeker 4. Bijzondere aandacht voor de middelen waarover de asielzoeker beschikt om zijn dossier te verdedigen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opening van nieuwe, vooral professionele, immigratiekanalen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sluiting van de gesloten centra 2. Einde van het mechanisme van de dubbele bestraffing
Mouvement contre le Racisme et la Xénophobie (MRAX)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Strijd tegen racisme en discriminaties 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tegen, vanwege de utilitaristische visie op de migrantenarbeider 	

Medimmigrant	<ol style="list-style-type: none"> 1. Recht op goede gezondheidszorgen voor mensen zonder wettig verblijf of met een precair verblijfsstatuut. 2. Regularisatie van ernstig zieke mensen 		
Coordination et Initiatives pour et avec les Réfugiés et les Etrangers (CIRE)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toepassing van een reël opvangbeleid voor nieuwkomers: <ul style="list-style-type: none"> -toegang tot sociale tolken -toegang tot onderwijs in de landstalen -vlotte toegang tot nuttige informatie -aandacht voor de culturele dimensie (bijv. botsing van culturen) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ondertekening van de internationale verdragen voor de bescherming van de rechten van migrantenwerkers 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wijziging van de praktijken rond detentie en verwijdering 2. Beleid voor vrijwillige terugkeer

	<ul style="list-style-type: none"> 2. Individuele begeleiding 3. Betere maatregelen voor gelijke behandeling 4. Oprichting van een permanente regularisatiecommissie 		
Centre d'Action Laïque (CAL)	<ul style="list-style-type: none"> 1. Tegen het onderscheid tussen vluchtelingenstatuut/ subsidiaire bescherming 2. Bijzondere aandacht voor de middelen waarover de asielzoeker beschikt om zijn dossier te verdedigen 3. Regularisatie 4. Aparte behandeling voor 'kwetsbare personen' (zwangere vrouwen, ernstig 		

	zieken, niet-begeleide minderjarigen, gezinnen)		
Union pour la Défense des Sans-Papiers (UDEP)	1. Regularisatie van mensen zonder papieren	1. Tegen selectieve immigratie vanwege de reeds aanwezige arbeid (werkzoekenden en mensen zonder papieren)	1. Afschaffing van de gesloten centra
Forum Asiel en Migraties (FAM)	1. Eerbiediging van normen voor de opvang van asielzoekers 2. Recht op arbeid na zes maanden opvang- of asielprocedure 3. Recht op onderwijs voor alle kinderen 4. Regularisatie van mensen zonder papieren, met de nadruk op ernstig zieken en	1. Tegen selectieve immigratie 2. Herziening van de procedures voor de toekenning van werkvergunningen	1. Afschaffing van de gesloten centra, vervanging door alternatieven voor detentie

	<p>op kinderen die in België geboren zijn of naar school gaan</p> <p>5. Strijd tegen discriminaties</p>		
<p>Amnesty International (Franstalig)</p>	<p>1. Bijzondere aandacht voor de middelen waarover de asielzoeker beschikt om zijn dossier te verdedigen</p> <p>2. Regularisatie van mensen zonder papieren en oprichting van een onafhankelijke regularisatiecommissie</p> <p>3. Bijzondere aandacht voor mensen met geestelijke trauma's</p>		

Coordination Nationale pour la Paix et la Démocratie (CNAPD)	1. Strijd tegen discriminaties	1. Dringende herziening van de criteria voor de toekenning van werkvergunningen	
Socialistische Vooruitziende Vrouwen (SVV)	1. Vaste criteria voor de toekenning van verblijfsvergunningen 2. Erkenning van vervolging als reden voor asiel 3. Rekening houden met de genderdimensie in de opvangprocedure		1. Tegen detentie in gesloten centra - streng beperkt - geen kinderen 2. Discriminaties
Rode Kruis (Franstalig)	1. Recht op arbeid voor elke asielzoeker 2. Nadruk op mensen met psychologische trauma's		1. Programma's voor de bewustmaking rond de immigratieproblemen in de landen van herkomst

Caritas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verblijfsvergunning van onbeperkte duur voor mensen aan wie subsidiaire bescherming is toegekend 2. Individuele opvang van asielzoekers 3. Duidelijke regularisatiecriteria en oprichting van een permanente onafhankelijke regularisatiecommissie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Legale economische migratie, vooral dankzij een quotasysteem 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tegen de detentie van kwetsbare personen
----------------	---	---	---

Organisatie	Opvang nieuwkomers	Nieuwe economische migratie	Andere punten van belang
OFFICIËLE ORGANISATIES			
Vlaams Minderhedencentrum (VMC)	<ol style="list-style-type: none"> Regularisatie <ul style="list-style-type: none"> - duidelijke criteria - regularisatiecommissie (Commissie van Advies voor Vreemdelingen) - maximumtermijn voor afhandeling aanvraag Zelfstandige terugkeer <ul style="list-style-type: none"> - moet worden beschouwd als integraal deel van opvang - veel meer middelen naar vrijwillige terugkeer - cel Terugkeer Fedasil moet kwaliteit en 	<ol style="list-style-type: none"> Afschaffing overgangsmaatregelen en openstelling EU-arbeidsmarkt werknemers uit nieuwe EU-lidstaten Ratificatie door België van het VN-Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden 	<ol style="list-style-type: none"> Asielhervorming <ul style="list-style-type: none"> - Raad voor Vreemdelingen-betwistingen moet volle rechtsmacht krijgen en ook bevoegd worden voor gezinshereniging en vrij verkeer van personen - tegen praktijk van weigeren asielaanvraag om technische redenen - bezorgd om de negatieve gevolgen van de Dublinprocedure en vraagt dat België een voorttrekkersrol speelt om

	<p>kwantiteit terugkeerprojecten verbeteren</p>		<p>deze procedure aan een evaluatie te onderwerpen</p>
	<p>3. Rechtsbijstand</p> <ul style="list-style-type: none"> - juridische ondersteuning op het vlak van internationaal privaatrecht - advocatuur sensibiliseren inzake rechtsbijstand aan vreemdelingen inzake de vreemdelingenwet 		<p>2. Gesloten centra</p> <ul style="list-style-type: none"> - geen gezinnen met kinderen (of andere kwetsbare groepen) in gesloten centra - omkadering verbeteren (middelen en personeel) om basisrechten van de bewoners te beschermen en werkomstandigheden personeel te verbeteren
	<p>4. Dringende medische hulp: radicale hervorming, verzekerbareheid in bestaande systeem</p>		
	<p>5. Werk</p> <ul style="list-style-type: none"> - vrijwilligersstatuut vreemdelingen: K.B. moet worden uitgevoerd (ook asielzoekers in 		

	<p>materiële opvang)</p> <ul style="list-style-type: none"> - toegang tot arbeidsmarkt: wettelijk gegarandeerd, openstellen van het openbaar ambt voor niet-Belgen (overheid heeft voorbeeldfunctie) 		
<p>Kinderrechtencommissariaat</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regularisatie <ul style="list-style-type: none"> - uitwerking regularisatiebeleid voor gezinnen met kinderen - op basis van duidelijke criteria - behandeling door onafhankelijke deskundigencommissie 2. Voogdij niet-begeleide minderjarigen: verbetering kwaliteit (uitbreiding, concrete invulling, 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Asielhervorming: maximumtermijn afhandeling asielaanvraag (één jaar) moet wettelijk worden verankerd 2. Gesloten centra: <ul style="list-style-type: none"> - aan detentie van kinderen moet snel een eind komen - dringend meer middelen investeren in alternatieven voor detentie kinderen in

	professionalisering)		afwachting van uitwijzing
Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding (CGKR)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niet-begeleide minderjarigen <ul style="list-style-type: none"> - Nood aan specifieke opvang - Prioritaire groep voor CGKR: dringend onopgeloste kwesties aanpakken 2. Regularisatie: nood aan objectieve criteria 3. Basisrechten <ul style="list-style-type: none"> - gezinshereniging: voorwaarden voor gezinshereniging met familieleden uit niet-EU lidstaten zijn al te zeer verzaamd - dringende medische hulp: term 'dringend' moet ruim worden 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Afschaffing overgangsmaatregelen en openstelling EU-arbeidsmarkt werknemers uit nieuwe EU-lidstaten 2. Gebrek aan harmonisatie van het economische migratiebeleid van de EU-lidstaten 3. Toch een aantal vragen bij open economisch migratiebeleid 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Asielhervorming: subsidiaire beschermingsstatuut <ul style="list-style-type: none"> - afwachtende houding - tegen de splitsing van behandeling zieken (aanvraag bij minister) en niet-zieken (gewone procedure): zal leiden tot onverdedigbare verschillen in behandeling op vlak van procedurele waarborgen 2. Gesloten centra <ul style="list-style-type: none"> - dringend nood aan evaluatie detentiebeleid - principieel onaanvaardbaar: detentie van kinderen en Dublin-dossiers - gebrek aan psychosociale

	geïnterpreteerd		omkadering van bewoners - aanpakken andere knelpunten
Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG) en Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nood aan erkenning rol lokale besturen en structureel overleg tussen centrale overheden en lokale besturen 2. Nood aan structurele oplossing voor kwestie van 'clandestiene migranten' (OCMW's krijgen teveel hulpvragen) 3. Regularisatie: strikt beperkt tot de 'technische' regularisaties 4. Nieuwe opvangwet: <ul style="list-style-type: none"> - mogelijkheid tot input VVSG was beperkt - voldoende middelen 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Gedwongen uitwijzingen: procedures verbeteren (draaglijk maken voor uitvoerders, mensenrechten vreemdelingen respecteren) 2. Gesloten centra: doorstroming verzekeren

	<p>investeren in implementatie</p> <ul style="list-style-type: none"> - tegen onderscheid tussen collectieve en individuele opvangstructuren - nood aan duidelijkheid omtrent spreidingsplan na afschaffing financiële steun aan asielzoekers 		
	<p>5. Zelfstandige terugkeer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verder uitbouwen (premie is onvoldoende) - duidelijke afbakening bevoegdheden Fedasil en DVZ - nood aan voldoende informatie over terugkeer voor de lokale besturen, die dichtst bij asielzoekers staan 		
	<p>6. Werk: toegang tot de arbeidsmarkt moet worden</p>		

	<p>geregeld in opvangwet volgens de Europese Richtlijn 2003/9/EG van de Raad van 27 januari 2003 tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in lidstaten</p> <p>7. Dringende medische hulp: afhandeling en medische controle overhevelen naar Riziv, ziekenfondsen of hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekering</p>		
<p>Wereldforum Migratie en Ontwikkeling</p>	<p>Discriminatie: nood aan duidelijke wetgeving en procedures</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Migratie hoogopgeleiden en angst voor 'brain drain' in de landen van herkomst 2. Tijdelijke arbeidsmigratie lager geschoolden (in dit kader: inspanningen om uit 	

		<p>impasse te raken in ratificatieproces VN-Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden)</p> <p>3. Bescherming sociale rechten migrantenwerkers (en vrouwen in bijzonder) in de praktijk door standaardcontracten</p> <p>4. Rol ondernemingen in proces circulaire migratie</p> <p>5. Nood aan scherpere definitie circulaire migratie om tot partnerschappen te komen tussen landen van herkomst en landen van bestemming</p> <p>6. Nood aan ethische codes op het vlak van rekrutering</p>	
--	--	---	--

		7. 'Mismatch' tussen de nood aan nieuwe economische migratie en de groeiende xenofobie in landen van bestemming	
Union des Villes et Communes de Wallonie (UVCW), Association de la Ville et des Communes de la Région de Bruxelles-Capitale (AVCB), Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten	1. Nadruk op clandestiene migranten 2. Recht op arbeid voor iedereen die al dan niet legaal op het grondgebied verblijft 3. Recht op sociale bijstand voor iedereen die al dan niet legaal op het grondgebied verblijft		1. Erkenning van de rol van de OCMW's in de opvang van asielzoekers

Algemeen Afgevaardigde voor de Rechten van het Kind	<ol style="list-style-type: none"> 1. Recht op onderwijs en de bijbehorende voorrechten voor alle kinderen 2. Regularisatie van kinderen en hun ouders die langer dan drie jaar in het land verblijven 		
--	--	--	--

Analyse van de standpunten van de verschillende actoren van het Belgische beleid

1. Opvang van nieuwkomers

De wetgeving met betrekking tot het verblijf van nieuwkomers in België werd in het jaar voor dit rapport ingrijpend gewijzigd. De wet van 1980², die langer dan een kwart eeuw de hoeksteen van heel de asielprocedure had gevormd, werd diepgaand gewijzigd door de wetten van 15 september 2006 en van 25 april 2007 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen³ en door de wet van 15 september 2006 tot hervorming van de Raad van State en de oprichting van een Raad voor Vreemdelingenbetwistingen⁴.

Het wetgevende werk van de regering Verhofstadt II rond de opvang van asielzoekers vormt ontegensprekelijk de basis voor de eisen die de verschillende actoren van het Belgische migratiebeleid in hun memoranda, rapporten of persberichten stellen.

Voor we dit thema diepgaand bespreken, moeten we echter definiëren wat de term 'nieuwkomer' betekent. Er heeft in België immers niet altijd een consensus over deze term bestaan. Omdat de duur van het verblijf vaak als een belangrijk gegeven in deze definitie gebruikt wordt, zullen we nieuwkomers in dit onderzoek definiëren als personen die het Belgisch grondgebied minder dan 10 jaar geleden betreden hebben als vluchtelingen, werkers, studenten (met de bedoeling zich te vestigen), nakomers in het kader van gezinshereniging, asielzoekers of clandestiene migranten.

² Wet van 15 december betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (BS, 31 december 1980).

³ BS, 6 oktober 2006 en BS, 5 oktober 2007

⁴ BS, 6 oktober 2006.

1.a Analyse op basis van Nederlandstalige bronnen

Wat betreft de opvang van nieuwkomers hebben we een aantal transversale thema's geïdentificeerd: regularisatie, opvang in enge zin (in opvangcentra), werk (toegang tot de arbeidsmarkt en vrijwilligerswerk) en opleidingskansen, participatie op de arbeidsmarkt (diversiteit en racisme), andere basisrechten (gezinshereniging, gezondheid en gelijke kansen in het onderwijs en op de woonmarkt), toegang tot programma's van vrijwillige terugkeer, toegang tot juridische informatie en rechtsbijstand en tot slot opvang van minderjarigen.

1. Regularisatie

Het debat rond regularisatie is nog steeds actueel. Als het over regularisatie gaat, gaat het over een aantal fundamentele vragen. Hebben we objectieve regularisatiecriteria nodig waaraan elke regularisatieaanvraag kan worden getoetst? Moeten die criteria in de wet worden opgenomen? Wat stellen de stakeholders voor als criteria? Moeten regularisatieaanvragen beoordeeld worden door een onafhankelijke en onpartijdige regularisatiecommissie, in plaats van door de minister? Moet er een algemene, eenmalige regularisatie komen? De meeste stakeholders lijken elkaar te vinden op het vlak van de nood aan een permanente regularisatie op basis van objectieve, in de wet opgenomen regularisatiecriteria door een onafhankelijke en onpartijdige commissie (veel stakeholders halen in dat verband de bestaande Commissie van Advies voor Vreemdelingen aan). Niet iedereen is het echter eens over de nood aan een nieuwe eenmalige algemene regularisatie als overgangsmaatregel.

a. Sociale partners

De meeste sociale partners hebben een uitgesproken standpunt over regularisatie, behalve werknemersorganisaties ACLVB en werkgeversorganisaties VEV/VOKA. Het ABVV en het ACV zitten op dezelfde lijn: regularisatie van mensen zonder papieren op basis van objectieve criteria en in een helder en doorzichtig systeem. De criteria dienen in de wet te worden opgenomen en moeten zeker volgende elementen omvatten: het gebrek aan beslissing over de asielaanvraag na drie jaar procedure, de onmogelijkheid tot terugkeer, een ernstige ziekte, duurzame banden in België (onder meer op basis van werk). De criteria die UNIZO naar voor schuift, zijn gelijkaardig: diverse juridische

procedures slepen al jaren aan, een goede integratie in de lokale gemeenschap (kennis van de taal, kinderen die al meer dan twee schooljaren met goed resultaat achter de rug hebben). UNIZO voegt daar echter aan toe dat ook afgewezen asielzoekers moeten kunnen worden geregulariseerd. Als criteria wil UNIZO dus ook: betrokkenen hebben ooit een asielaanvraag ingediend en werden afgewezen. Die aanbeveling doet UNIZO vanuit het belang dat zelfstandige ondernemers kunnen hebben bij zulke regularisatie: het probleem van de tienduizenden clandestiene migranten in ons land en dat van de bedrijven die schreeuwen om mensen kunnen elkaar grotendeels oplossen. UNIZO lijkt dus wel iets te voelen voor een eenmalige algemene regularisatie, in tegenstelling tot het ABVV, dat geen algemene regularisatie meer wil omdat de ervaring van de vorige in 1999 leert dat de problemen hiermee niet opgelost zijn. Waar het ABVV en het ACV enerzijds en UNIZO anderzijds elkaar dan weer wel vinden is de nood aan een onpartijdige, onafhankelijke vaste regularisatiecommissie. Geen van de bevroegde sociale partners is opgezet met de huidige discretionaire bevoegdheid van de minister van Binnenlandse Zaken.

b. Niet-gouvernementele organisaties

Als leden van het Forum Asiel en Migraties staan Vluchtelingenwerk Vlaanderen, het Minderhedenforum, Kerkwerk Multicultureel Samenleven, de Nederlandstalige Liga voor de Mensenrechten, de Vrouwenraad en Amnesty International Vlaanderen op dezelfde lijn. Naast een permanente regularisatie op basis van objectieve, in de wet opgenomen criteria door de Commissie van Advies voor Vreemdelingen eisen deze organisaties tevens een eenmalige algemene regularisatie. De criteria voor de permanente regularisatie zijn: 3 jaar procedure (asiel, gezinshereniging, regularisatie,...), in geval van ernstige ziekte waarvoor geen of onvoldoende toegang is tot een adequate behandeling of verzorging in het land van herkomst, duurzame bindingen die enkel via verblijf kunnen verder gezet worden, personen aan wie een Arbeidskaart B of beroepskaart afgeleverd werd of die daarvan werden vrijgesteld. Wat betreft het criteria van onmogelijke terugkeer vinden we niet overal dezelfde oplossing. Waar Amnesty International Vlaanderen het niet-meewerken van ambassades ziet als een criterium voor regularisatie, wil Vluchtelingenwerk Vlaanderen dat in dit geval slechts een systeem van tijdelijke verblijven wordt uitgewerkt om te verhinderen dat deze categorie van personen zonder verblijf en zonder middelen op het grondgebied wordt gedoogd.

Daarnaast eisen deze organisaties dus dat de volgende regering een eenmalige overgangsmaatregel neemt om de achterstand in de procedures snel weg te werken. Dossiers met meer dan drie jaar procedure bij de Raad van State inclusief asielprocedure moeten ambtshalve worden onderzocht op regularisatie.

c. Officiële organisaties

Het Vlaams Minderhedencentrum staat op dezelfde lijn als het Forum Asiel en Migraties. Het Kinderrechtencommissariaat eist bijzondere aandacht voor gezinnen met kinderen. Een onafhankelijke deskundigencommissie dient te beslissen over regularisatieaanvragen aan de hand van duidelijke criteria en daarbij moet de aanwezigheid van kinderen en de duur van verblijf in België in rekening worden gebracht.

Ook het CGKR eist objectieve regularisatiecriteria. In tegenstelling tot de eis van het Forum Asiel en Migraties willen de VVSG en de OCMW's geen regularisatie van 'clandestiene migranten'. Regularisatie moet beperkt blijven tot de technische regularisaties. De aanvrager moet nog legaal verblijven op het moment van de aanvraag en moet over reisdocumenten beschikken.

2. Opvang in enge zin (opvangcentra)

Slechts een paar stakeholders spreken zich hier expliciet over uit.

a. Niet-gouvernementele organisaties

Vluchtelingenwerk Vlaanderen roept op tot een snelle en goede uitvoering van de nieuwe opvangwet en een expliciete vermelding in de wet van de maximumtermijn van 1 jaar voor materiële hulp. In het kader van het onderscheid tussen collectieve en individuele opvang, verzorgt Vluchtelingenwerk Vlaanderen de kleinschalige, individuele opvang. In dat kader wijst Vluchtelingenwerk Vlaanderen op het belang van de autonomie van de asielzoeker en zijn familie en het bevorderen van contacten tussen de asielzoekers en de buurtbewoners. De Vrouwenraad merkt op dat asielzoeksters, in het bijzonder alleenstaande vrouwen met of zonder kinderen, tijdens het verblijf in een onthaalcentrum vrouwspecifieke problemen ervaren. Daarom pleit de Vrouwenraad hier voor een meer gendergevoelige opvang.

b. Officiële organisaties

De VVSG en de OCMW's zijn voorstander van het systeem van materiële hulp gedurende de hele asielprocedure, maar roepen net zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen op tot een goede uitvoering: voldoende middelen moeten worden vrijgemaakt om de implementatie te doen slagen. De VVSG en de OCMW's staan dan weer kritisch tegenover het onderscheid tussen collectieve en individuele opvangstructuren. Zij vrezen dat doorstroming moeilijk zal verlopen zodat te weinig plaatsen zullen vrijkomen. En indien niet elke asielzoeker van overplaatsing zal kunnen genieten of indien de mogelijkheid maar mondjesmaat gerealiseerd kan worden omdat de doorstroming niet vlot verloopt, heeft het dan zin om deze mogelijkheid te voorzien? Gaat dat niet tot terechte wrevel en onbegrip leiden bij diegenen die uit de boot vallen?

3. Opleiding en werk

De mogelijkheid tot werken omvat de toegang tot de arbeidsmarkt en een regeling van het vrijwilligersstatuut. Geen van beide zijn geregeld in de nieuwe opvangwet. Het openstellen van de arbeidsmarkt is één zaak. Toegang tot opleidingen kan ook de kansen van nieuwkomers verhogen op die arbeidsmarkt. Beide elementen gaan dus hand in hand. Een ander probleem waarmee nieuwkomers kampen is racisme. Hierin speelt het diversiteitsbeleid een grote rol. Veel van de bevraagde stakeholders identificeren dit als een belangrijk thema.

a. Sociale partners

Voor het ACV, ABVV en ACLVB is de onrechtvaardigheid die zich aftekent op de arbeidsmarkt van cruciaal belang. Daarom besloten ze om samen de strijd tegen discriminaties op de arbeidsmarkt aan te binden.

b. Niet-gouvernementele organisaties

Vluchtelingenwerk Vlaanderen pleit voor een wettelijke regeling in de opvangwet van de toegang tot de arbeidsmarkt voor asielzoekers. Bij de evaluatie van de opvangwet en haar uitvoeringsbesluiten, die Vluchtelingenwerk Vlaanderen het liefst na een jaar ziet gebeuren, moet dit element centraal staan. Vanaf de overstap van collectieve naar individuele opvang zou de asielzoeker in principe toegang tot de arbeidsmarkt moeten hebben. Vluchtelingenwerk Vlaanderen is één van de enige stakeholders die ook de aandacht vestigt op opleidingskansen van asielzoekers: begunstigen van de opvang moeten toegang krijgen tot een educatief aanbod, aangepast aan hun precare verblijfs – en opvangsituatie. Ook studiebegeleiding en gelijkschakeling van diploma's kan veel problemen vermijden. De Vrouwenraad wijst op een bijzonder probleem voor vrouwen: wanneer vrouwen uiteindelijk hun weg naar het opleidingscircuit hebben gevonden, moeten zij vaak voortijdig afhaken omwille van gezondheidsproblemen, zwangerschap of gebrek aan kinderopvang. Het volgen van een opleiding verbetert nochtans de kansen van hoger opgeleide vrouwen op de arbeidsmarkt als bediende. Ook hier dus een oproep tot een gendergevoelige benadering.

Verschillende stakeholders wijzen op de voorbeeldfunctie van de overheid. Vooral de toegang tot het openbaar ambt (statutaire functies) moet worden opengesteld. Vluchtelingenwerk Vlaanderen pleit in het bijzonder voor de toegang tot het openbaar ambt van erkende vluchtelingen en personen aan wie het subsidiair beschermingsstatuut is toegekend. Het Minderhedenforum deelt die bekommernis, maar voegt daaraan toe dat asielzoekers en mensen zonder arbeidskaart recht moeten hebben op vrijwilligerswerk. Dit kan hen uit hun sociaal isolement helpen. Ook de Vrouwenraad pleit voor een uitbreiding van het K.B. inzake vrijwilligerswerk naar asielzoek(st)ers toe.

Wat betreft diversiteit op de werkvloer noteren we de oproep van Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Minderhedenforum en de Nederlandstalige Liga voor de Mensenrechten voor het invoeren van praktijktests. De overheid kan hiervoor best in een reglementerend kader voorzien. Om de evenredige arbeidsdeelname te promoten, pleit Vluchtelingenwerk Vlaanderen daarnaast voor de algemene invoering van (federale) diversiteitsplannen voor middelgrote en grote bedrijven waarbij ook streefcijfers worden opgenomen voor nieuwe aanwervingen. Het Minderhedenforum sluit zich bij deze bekommernis aan, maar voegt daaraan toe dat de overheid en andere werkgevers meer competentiegericht in plaats van diplomagericht moeten rekruteren. Indien de huidige maatregelen onvoldoende

effect ressorteren moet de overheid ook verplichtende maatregelen durven overwegen. Kerkwerk Multicultureel Samenleven wijst ook op het belang van belonende maatregelen voor werkgevers die zich inspannen voor meer diversiteit op de werkvloer. De Vrouwenraad wil dat er een duidelijk plan wordt opgesteld opdat meer allochtone vrouwen zouden kunnen participeren op de arbeidsmarkt. Daarvoor zal ook sensibilisatie van werkgevers nodig zijn over de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's van vrouwen en mannen. De Vrouwenraad identificeert ook participatie van migrantenvrouwen in de besluitvorming van de EU en België als problematisch. Empowerment is hier nodig, door het verhogen van de kennis over de werking van de federale instellingen en steun aan netwerken die de samenwerking tussen migrantenvrouwen en autochtone vrouwenorganisaties bevorderen.

c. Officiële organisaties

Ook het VMC wil de toegang tot de arbeidsmarkt voor asielzoekers wettelijk gewaarborgd zien en ook op het vlak van de toegang tot openbare ambten volgt het VMC de reeds besproken stakeholders. De Grondwet moet worden herzien zodat iedereen die wettelijk in België verblijft, ongeacht nationaliteit, toegang heeft tot openbare ambten. Daarnaast pleit ook het VMC voor een regulering van het vrijwilligersstatuut voor vreemdelingen

De VVSG en de OCMW's volgen Vluchtelingenwerk Vlaanderen in de eis van een opname in de wet van de toegang tot de arbeidsmarkt voor asielzoekers. Waar Vluchtelingenwerk Vlaanderen pleit voor een toegang na de overgang naar de individuele opvangstructuur (dit is normaal na 4 maanden), nemen zij daarin als maatstaf echter de Europese Richtlijn 2003/9/EG van de Raad van 27 januari 2003 tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in lidstaten, waarin als minimumnorm is opgenomen dat de asielzoeker één jaar na het indienen van zijn aanvraag toegang moet hebben tot de arbeidsmarkt.

Dat discriminatie een probleem is dat ernstig dient genomen te worden, blijkt bovendien uit het Wereldforum voor Migratie en Ontwikkeling. Staten en de civiele maatschappij wezen daar op de nood aan duidelijke wetgeving en procedures om te verzekeren dat migranten niet te maken krijgen met discriminatie.

4. Andere basisrechten

Vooraf gezinshereniging en een regeling voor dringende medische hulp komen naar voren als de meest prangende problemen waarvoor snel een betere regeling moet worden uitgewerkt. Daarnaast is er ook het recht op wonen en het recht op onderwijs.

a. Niet-gouvernementele organisaties

Amnesty International Vlaanderen vraagt in de hoedanigheid van mensenrechtenorganisatie dat de wetgever en de regering alle noodzakelijke maatregelen nemen opdat de rechten van alle migranten op haar grondgebied gerespecteerd worden, in het bijzonder de rechten van vreemdelingen die niet beschikken over verblijfsdocumenten. Zij zijn het slachtoffer van mensenrechtenschendingen, precies omdat zij niet genieten van de rechten voortvloeiend uit een verblijfstitel. Daarnaast moet de overheid volgens Amnesty International Vlaanderen meer aandacht besteden aan de noden van kwetsbare asielzoekers, zoals vrouwen, kinderen en getraumatiseerde personen.

Het recht op eerbiediging van het gezinsleven en het recht op gezondheid zijn twee basisrechten die voor nieuwkomers wel eens in het gedrang komen. Vluchtelingenwerk Vlaanderen vraagt aandacht voor beide rechten. Vluchtelingenwerk Vlaanderen vraagt de regering de mogelijkheid te creëren voor erkende vluchtelingen om in uitzonderlijke situaties een duidelijk gemotiveerde machtiging tot verblijf in België voor familieleden in te dienen. Ook het Minderhedenforum haalt gezinshereniging aan. De Vrouwenraad wijst op het probleem van geweld bij gezinshereniging. Voor gevallen van gezinshereniging waarbij er sprake is van geweld moet er een afwijking mogelijk zijn op de controletermijn van drie jaar (voor gezinsleden van EU-burgers en niet-EU-burgers). De goede praktijk die nu bij de Dienst Vreemdelingenzaken gangbaar is zou dus best structureel verankerd worden in een ministeriële omzendbrief.

Ook het recht op gezondheid komt op verschillende plaatsen in het gedrang bij het opvangen van nieuwkomers. Zo is er de begeleiding van asielzoekers in detentie. Vluchtelingenwerk Vlaanderen eist een audit waarin de medische en psychologische begeleiding van asielzoekers in detentie wordt getoetst aan de vereisten van het K.B. op de werking van gesloten centra. Vluchtelingenwerk Vlaanderen zal ook de beloofde overeenkomsten opvolgen tussen organisaties op het vlak van medische, psychische en

juridische bijstand van asielzoekers. Daarnaast is er de algemene toegankelijkheid van de gezondheidsvoorzieningen voor nieuwkomers. De Vrouwenraad wijst op de nood aan een ruimere uitvoering van de basiswetgeving voor het recht op gezondheidszorg door een betere voorlichting van de gezondheidswerkers. Onze gezondheidsvoorzieningen moeten goed toegankelijk zijn voor iedereen, ongeacht of de patiënt al dan niet Belg is.

Het Minderhedenforum wenst de aandacht te vestigen op twee andere basisrechten: gelijke kansen in het onderwijs en op de huisvestingsmarkt. Het onderwijs wordt gekenmerkt door grote ongelijkheid. Veel kinderen uit etnisch-culturele minderheidsgroepen lopen van bij het begin van hun schoolcarrière een achterstand op die ze vervolgens niet meer goed kunnen maken. Gelijke kansen in het onderwijs zijn dan ook een essentiële hefboom voor de positie van minderheden. Wat betreft huisvesting is het Minderhedenforum sterk gekant tegen de taalbereidheidsvereiste als voorwaarde voor sociale huisvesting. De taalbereidheidsvereiste versterkt de discriminatie van allochtonen op de sociale huurmarkt. Om die reden ondersteunt het Minderhedenforum de vraag van onder andere De Liga voor Mensenrechten bij het Grondwettelijk Hof tot vernietiging van die bepalingen van de wooncode die een aantasting zijn van het grondwettelijke recht op wonen. De Liga en het Minderhedenforum staan met die eis niet alleen. Ook de Vrouwenraad vindt dat de overheid moet optreden tegen discriminaties op de woonmarkt (federale huurwet, privé-eigenaars), in het bijzonder tegen alleenstaande vrouwen met kinderen en asielzoek(st)ers.

b. Officiële organisaties

Het CGKR meent dat het recht op gezinsleven wordt uitgehold: de voorwaarden voor gezinshereniging met familieleden uit niet EU-lidstaten zijn al te zeer verzwaard sinds de recente wetswijzigingen van de wet van 1980. Daarbij doelt het CGKR op het optrekken van de leeftijdsvereiste en de bijkomende voorwaarden wat betreft huisvesting, ziekteverzekering, bestaansmiddelen.

Drie stakeholders achten een betere regeling voor dringende medische hulp noodzakelijk: de VVSG/OCMW's, het VMC en het CGKR. De VVSG vraagt aandacht voor de belasting die de dringende medische hulp betekent voor OCMW's. De administratieve en financiële afhandeling van deze gevallen wil de VVSG overhevelen naar het Riziv, de ziekenfondsen of de hulpkas voor ziekte- en invaliditeitsverzekering. Dat zou de OCMW's ontlasten van

hun taak als ziekenfonds. De VVSG vraagt meer onderzoek en studiewerk op dit vlak en hoopt dat deze regeling wordt opgenomen in uitvoeringsbesluiten van de opvangwet. Het VMC kan hen daarin bijtreden: het wil een radicale hervorming van de regeling op het vlak van dringende medische hulp. Net zoals de OCMW's pleit het VMC voor een verzekeraarbaarheid van deze doelgroep in het bestaande systeem. Hierover wil het VMC het debat openen en steun verwerven voor het idee van een brede informatiecampagne met aandacht voor de medische sector. Het CGKR zet nog eens het belang van dringende medische hulp in de verf: de term 'dringend' moet ruim worden geïnterpreteerd, hulp is dringend wanneer de medische zorgen verplicht moeten verstrekt worden om te voorkomen dat de medische toestand van de persoon verslechtert. Het recht op medische verzorging gaat uiteraard ruimer dan dringende hulp. De opvangwet geeft de asielzoekers het recht op medische verzorging noodzakelijk met het oog op een menswaardig bestaan. Wie zal dat beoordelen? Fedasil? De opvangstructuur? Het OCMW? Een arts? Hier heeft het VMC een oplossing klaar: het stelt voor een raad op te richten die bevoegd is voor de procedure om de nomenclatuur aan te leggen van 'noodzakelijke' zorgen.

5. Toegang tot programma's van vrijwillige terugkeer

Steeds meer stakeholders zien toegang tot en informatie over zulke programma's als een integraal deel van de opvang.

a. Niet-gouvernementele organisaties

Onder de niet-gouvernementele organisaties is Vluchtelingenwerk Vlaanderen het meest begaan met dit thema, aangezien het zelf terugkeerprogramma's verzorgt. Vluchtelingenwerk Vlaanderen is van mening dat informatie over een eventuele terugkeer al in de fase van opvang moet worden geboden. Er moet meer aandacht komen voor de ontwikkeling van operationele projecten van vrijwillige terugkeer en samenwerking met partners in de landen van herkomst. Voorlopig worden veel te weinig middelen vrijgemaakt voor zelfstandige terugkeer⁵. Vluchtelingenwerk Vlaanderen wijdt dit aan het feit dat geen werk wordt gemaakt van een overheveling van het beheer van de Belgische

⁵ De term 'zelfstandige terugkeer' vinden we enkel terug bij Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Deze term verwijst naar wat andere organisaties en instanties 'vrijwillige terugkeer' noemen.

enveloppe voor het Europese Terugkeerfonds van het kabinet Binnenlandse Zaken naar het kabinet Maatschappelijke Integratie. Daarnaast eist Vluchtelingenwerk Vlaanderen een wettelijke verankering van de absolute voorrang van zelfstandige terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers.

b. Officiële organisaties

Het VMC gelooft in het bundelen van expertise over terugkeer binnen de cel Terugkeer van Fedasil. Net zoals Vluchtelingenwerk Vlaanderen roept het VMC op om meer middelen te investeren in vrijwillige terugkeer. Het VMC kijkt ook naar de OCMW's, wat betreft vrijwillige terugkeer van mensen zonder wettig verblijf: OCMW's moeten de 'clandestiene migranten' als een doelgroep gaan beschouwen in hun werk en hen 'oriënteren' naar vrijwillige terugkeer. De VVSG volgt het VMC daarin: OCMW's hebben in het verspreiden van informatie over vrijwillige terugkeer een belangrijke rol te vervullen, aangezien het vaak de enige overheidsinstantie is waarmee de vreemdelingen in kwestie nog contact hebben. De VVSG roept de regering op de vrijwillige terugkeer verder uit te bouwen en te omkaderen. Een premie is onvoldoende om mensen over de streep te trekken. Andere elementen van een geslaagd terugkeerbeleid zijn: voldoende informatie verlenen over het land van herkomst, vrijwillige terugkeer zo vroeg mogelijk in de asielprocedure ter sprake brengen, mogelijkheid verlenen om terug te keren naar een andere regio en opvolging ter plaatse voorzien in samenwerking met lokale organisaties. Het VVSG wijst erop dat OCMW's deze taak van informatievoorziening niet alleen aankunnen. OCMW's moeten hierin ondersteund worden door de andere overheden (DVZ, Fedasil,...). De OCMW's vragen een duidelijke afbakening van bevoegdheden tussen Fedasil en de Dienst Vreemdelingenzaken en voldoende informatie voor de lokale besturen over de mogelijkheden en moeilijkheden in het algemeen en per herkomstland of -regio.

6. Toegang tot juridische informatie en rechtsbijstand

Nieuwkomers komen terecht in een kluwen van regels die hun rechtspositie in België reguleren en bepalen. Zij zijn zelden volledig op de hoogte van hun rechten en plichten. Daarom identificeren heel wat stakeholders het verbeteren van de toegang tot informatie als een belangrijk pijnpunt. Daarbij wordt de toegang tot juridische informatie en rechtsbijstand als prioritair aangehaald.

a. Niet-gouvernementele organisaties

Vluchtelingenwerk Vlaanderen hecht veel belang aan een degelijke juridische begeleiding van asielzoekers tijdens de asielprocedure en stelt in dit verband vast dat bij vele advocaten een onvoldoende kennis bestaat van de recentelijk gewijzigde Vreemdelingenwet en de nieuwe Opvangwet. Op dit moment kunnen advocatuur noch eerstelijns hulp instaan voor een kwalitatief sluitende rechtsbijstand. Een goede kennis van de actuele wetgeving en rechtspraak is nochtans onontbeerlijk voor een kwaliteitsvolle rechtsbijstand van asielzoekers, om hen wegwijs te maken in de wirwar van de procedure en in hun eigen rechten en plichten. Door begeleiders en advocaten juridisch te ondersteunen en door hen, via netwerking, samen te brengen, wil Vluchtelingenwerk Vlaanderen dat de rechtsbijstand van asielzoekers gevoelig verbetert. Via juridische ondersteuning wil Vluchtelingenwerk Vlaanderen meer advocaten motiveren om zich in deze rechtstak te specialiseren. De Vrouwenraad sluit zich daarbij aan, maar wijst in het bijzonder op vrouwspecifieke problemen waarmee vrouwelijke asielzoekers geconfronteerd worden tijdens de asielprocedure: vanuit de traditionele rolverdeling in het herkomstland hebben vrouwen bijvoorbeeld weinig ervaring met gerechtelijke zaken. De vreemdelingenwetgeving moet via een duidelijke en begrijpelijke informatie alle betrokken partners (OCMW's, opvangcentra, gesloten centra, ...) bereiken. Daarnaast bestaat onder vrouwen een nood aan duidelijke informatie over het internationaal privaatrecht. Internationaal privaatrecht speelt een belangrijke rol in familiesituaties van vrouwen of mannen met een andere of een dubbele nationaliteit. De Vrouwenraad schaart zich hier achter de aanbevelingen van het Vlaams Minderhedencentrum: het pilootproject Steunpunt Internationaal Privaatrecht van het Instituut voor de Gelijkheid van vrouwen en mannen (bij Vlaams Minderhedencentrum en ADDE) moet worden verdergezet, opdat dit steunpunt de opdracht van informatieverstrekking en juridische hulpverlening aan (allochtone) vrouwengroepen verder kan uitvoeren. Expertise inzake internationaal privaatrecht moet, met oog voor gender, worden uitgebouwd bij diverse reguliere actoren zoals de administratie van justitie, de magistratuur en de gemeentelijke bevolkingsdiensten.

b. Officiële organisaties

Het VMC volgt Vluchtelingenwerk Vlaanderen in de bekommernis over rechtsbijstand en vraagt dat de advocatuur hieromtrent worden gesensibiliseerd. De eisen van het VMC inzake internationaal privaatrecht zijn dezelfde als die van de Vrouwenraad. Het VMC eist bovendien dat binnen het departement Justitie een centrale databank wordt opgericht van akten en rechterlijke beslissingen die uitdrukkelijk zijn erkend, zodat vermeden wordt dat verschillende overheden elkaar tegenspreken. Zolang dit register er niet is, moet de coördinatie tussen verschillende administraties verbeterd worden.

7. Opvang van minderjarigen

Opvallend veel stakeholders vestigen de aandacht op verschillende problemen met betrekking tot de opvang van minderjarigen. In de meeste gevallen zijn het de niet-begeleide minderjarigen die de meeste aandacht opeisen. Veel gehoorde problemen hier zijn: het gebrek aan een wettelijk statuut, het voogdijsysteem, gebrek aan samenwerking tussen actoren, nood aan specifieke opvang,... Maar hier en daar begint zich ook een andere specifieke doelgroep af te tekenen: de opvang van gezinnen met kinderen.

a. Niet-gouvernementele organisaties

Voor Vluchtelingenwerk Vlaanderen is een volwaardig wettelijk statuut voor niet-begeleide minderjarigen prioritair: de omzendbrief volstaat niet.

Een tweede heikel punt in de opvang van niet-begeleide minderjarigen is de kwaliteit van de voogdij. In de volgende legislatuur moet de aandacht gaan naar de kwaliteit van de voogdij. Dat zeggen Vluchtelingenwerk Vlaanderen en Child Focus. Deze laatste stakeholder eist meer werkingsmiddelen voor de Dienst Voogdij. Daarnaast is volgens Child Focus het verschil tussen vrijwillige en professionele voogden te groot en is de taakverdeling tussen voogd en sociaal assistent is niet altijd duidelijk. De Dienst Voogdij moet, in het belang van de niet-begeleide minderjarigen, welomschreven richtlijnen opstellen. Volgens Child Focus is ook de coördinatie tussen de Dienst Voogdij en andere opvanginstanties gebrekkig: er doen zich problemen voor in de samenwerking en

coördinatie tussen de dienst Voogdij en asielinstanties, de politionele en gerechtelijke instanties, de opvangcentra en andere hulpverleningsorganisaties.

Child Focus identificeert ook de nood aan een gepaste eerste opvang door een deskundig team. Een eerste diagnosestelling én registratie zijn meestal cruciaal. Ook de Vrouwenraad acht de oprichting en adequate financiering van gespecialiseerde opvangcentra noodzakelijk. In zulke centra is lichamelijke, psychosociale, juridische en pedagogische bijstand nodig.

Naast niet-begeleide minderjarigen beginnen sommige stakeholders meer aandacht te besteden aan de opvang van 'illegale' gezinnen met kinderen. Het Rode Kruis Vlaanderen wijst op een prangend probleem inzake de opvang van minderjarige vreemdelingen die met hun ouders illegaal in het land verblijven. Rode Kruis Vlaanderen wijst erop dat zij geen structurele lange-termijn opvang voor deze groep kunnen verzorgen. Politiek bestaat op dit moment weinig of geen visie over wat men met de opvang van deze doelgroep wil bereiken en hoe men dit ziet op termijn.

c. Officiële organisaties

Het Kinderrechtencommissariaat sluit zich aan bij de eis van Vluchtelingenwerk Vlaanderen en Child Focus om in de volgende legislatuur meer aandacht te besteden aan de kwaliteit van de voogdij van niet-begeleide minderjarigen. Na de inrichting van het systeem van voogdij voor niet-begeleide minderjarigen moet dat systeem nu worden uitgebreid en versterkt. De concrete invulling ervan dient meer uitgediept en vooral geprofessionaliseerd te worden. Momenteel zijn er voldoende professionele en vrijwillige voogden, maar deze voogden hebben vorming, degelijke verloning, ondersteuning, begeleiding, overleg, intervisie en supervisie nodig. Op deze manier moet worden gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van de voogdij. De gebrekkige coördinatie tussen de verschillende actoren belast met de opvang is een klacht die ook hier een paar keer terugkomt, onder andere bij het CGKR. Die stakeholder sluit zich tevens aan bij de eis van Child Focus en de Vrouwenraad voor een specifieke opvang.

De OCMW's zijn vooral bekommerd om de toenemende hulpvragen die zij binnenkrijgen van gezinnen die met hun kinderen illegaal op het grondgebied verblijven. De OCMW's wijzen erop dat zij deze hulpvragen niet kunnen blijven verwerken. Daarom roepen de OCMW's, net zoals Rode Kruis Vlaanderen, op tot een structurele oplossing en een politieke visie voor het 'clandestiene migrantenvraagstuk'. Tot slot wil het

Kinderrechtencommissariaat kinderen met ouders meer zichtbaar maken in het beleid als aparte doelgroep, zowel in de asielprocedure als in de opvang. De overheid moet voor extra bijstand en bescherming zorgen zowel voor de begeleide als de niet-begeleide minderjarigen.

1.b. Analyse op basis van Franstalige bronnen

1. Sociale partners

Het probleem van de regularisatie van mensen zonder papieren heeft in 2006 en 2007 een belangrijke rol gespeeld in de vakbondswerking van het ACV en het ABVV. Het werd onder meer opgenomen in het memorandum dat de twee bonden samen ter attentie van de Formateur en de Informatuur hebben opgesteld. Ze spreken zich uit voor een 'billijk humanitair immigratiebeleid met een regularisatie op basis van objectieve criteria van de mensen zonder papieren die al in ons land verblijven' (ACV en ABVV, 2007)

Volgens het ACV is het van het grootste belang dat de federale regering 'de vluchtelingen die sinds lang in België verblijven' regulariseert (DELANGHE, 2005: 2). Het ABVV eist dat de volgende regering een vaste regularisatieprocedure invoert die op objectieve criteria steunt en toevertrouwd wordt aan een onafhankelijke commissie, zoals in de regularisatieprocedure die in januari 2002 werd ingevoerd. Het ABVV meent eveneens dat men met de sociale partners moet overleggen over de mogelijkheden van een regularisatie van het verblijf via het werk. Men zou zich daarbij kunnen baseren op de grootschalige Spaanse en Italiaanse regularisaties van duizenden werkers.

Naast de mensen zonder papieren richten de sociale partners hun aandacht op bepaalde andere categorieën van nieuwkomers, zowel wat de criteria betreft die de beslissing over het verblijf gunstig moeten beïnvloeden als de behandeling die zij in de opvangprocedure dienen te krijgen.

Zo vindt het ABVV het belangrijk dat de specifieke vervolgingen die vrouwen ondergaan, zoals verkrachting in oorlogstijd, eremisdaden, seksuele verminking, prostitutie, rechtsonbekwaamheid of gedwongen huwelijken, erkend worden als criteria voor het verkrijgen van asielrecht.

Het ABVV vraagt ook dat slachtoffers van mensenhandel snel geregulariseerd zouden worden, zowel op het vlak van het verblijfsrecht als op dat van het recht op arbeid. Volgens de vakbond veronderstelt deze eis dat uitgebuite immigranten de vrijheid moeten hebben om in België te procederen om hun rechten af te dwingen, zonder te moeten vrezen dat men hen van het grondgebied zal verwijderen.

Hoewel uit haar memorandum (ACLVB, 2007) niet blijkt dat de opvang van nieuwkomers voor de ACLVB een prioriteit is, legt de vakbond de nadruk op de gelijke behandeling in de Belgische ondernemingen, zonder onderscheid van nationaliteit of geslacht. De ACLVB volgt daarin de bekommernis van de twee reeds genoemde vakbonden, voor wie de strijd tegen discriminaties een hoeksteen van hun eisen vormt.

Ten slotte herinneren het ABVV en het ACV in het ruimere kader van de toegang tot het grondgebied aan hun principiële verzet tegen gesloten centra en meer in het bijzonder tegen de detentie van al dan niet begeleide minderjarigen in deze centra.

Hoewel de opvang van nieuwkomers bij de werkgeversverenigingen minder ter sprake komt, verklaart het VBO, dat zoals we in het tweede punt van dit rapport zullen zien voor een openstelling van de grenzen voor economische migratie pleit: "Om geslaagd te zijn, moet het immigratiebeleid een intelligent beleid voor de integratie van immigranten omvatten. Daar moet werk van gemaakt worden via opleiding, preventie van xenofobie en voorlichting van de bevolking over de positieve effecten van immigratie. Iedere dwangmaatregel zoals quota's of elke andere kunstmatige maatregel die de mentaliteit wil dwingen, zal de situatie van deze personen alleen maar stigmatiseren en de afwijzing aanwakkeren, wat net het tegenovergestelde is van een geslaagde integratie." (VBO, 2007: 11)

2. Niet-gouvernementele organisaties

Terwijl de opvang van nieuwkomers bij de werkgeversverenigingen en de vakbonden de jongste jaren weinig ter sprake kwam, geldt dat niet voor de niet-gouvernementele organisaties, die veel aandacht hebben voor de diverse rechten die nieuwkomers moeten genieten.

Amnesty International erkent dat de twee wetten van 2006 een belangrijke vooruitgang zijn, maar wijst ook op bepaalde leemten. Het meent bijvoorbeeld dat het "gezien het substantiële karakter van de hervorming onontbeerlijk is dat het parlement binnen een redelijke termijn na haar inwerkingtreding haar toepassing onderzoekt, door middel van een evaluatie waarbij de asielinstanties en de vluchtelingenorganisaties betrokken worden. De besluiten van deze evaluatie moeten tonen of men de wetgeving dient aan te passen en zo ja, op welke punten." (Amnesty International, 2007: 13).

Volgens de CNAPD worden de uitvoering van de nieuwe asielprocedure en de invoering van de subsidiaire bescherming al zeer restrictief geïnterpreteerd. Ze gaan bovendien niet samen met overgangsmaatregelen om de grote achterstand in de lopende procedures weg te nemen. Net als Amnesty International (Franstalig) vraagt de CNAPD dat men de nieuwe procedures snel zou evalueren.

Sommige organisaties vragen ingrijpende wijzigingen van het nieuwe statuut van de subsidiaire bescherming. Caritas, bijvoorbeeld, benadrukt de vooruitgang van de wetten van 2006 en meent dat elke persoon aan wie subsidiaire bescherming is toegekend een onbeperkte in plaats van een jaarlijks hernieuwbare verblijfsvergunning zou moeten ontvangen. De Franstalige Liga voor de Mensenrechten verzet zich tegen het verschil tussen het vluchtelingenstatuut en de subsidiaire bescherming, een visie waarin ze bijgetreden wordt door het CAL.

Men doet ook verscheidene aanbevelingen over de opvang in de enge zin van het woord. Het CIRE vraagt dat men op federaal niveau een echt opvangbeleid voor nieuwe migranten zou invoeren. Dat beleid zou volgens het CIRE de nadruk moeten leggen op de informatie en de hulpmiddelen die nodig zijn voor een goed verloop van de opvang van nieuwkomers. Het vraagt ook dat men zich zou blijven inspannen om kandidaat-vluchtelingen beter toegang te geven tot juridische (verblijfsrecht), sociale (medische hulp, huisvesting) en andere informatie (onderwijs voor de kinderen, werkvergunning), die nuttig is in de asielprocedure en voor de integratie in België. Een goed verloop van de opvangprocedure vereist volgens het CIRE bovendien een vlotte toegang tot sociale tolken.

Amnesty International (Franstalig) en de Franstalige Liga voor de Mensenrechten delen de bezorgdheid van het CIRE over de mogelijkheden waarover kandidaat-vluchtelingen beschikken om hun dossier zo goed mogelijk te verdedigen. Volgens het CAL moet men niet alleen de mensen en hun ervaringen respecteren, maar moeten de kandidaat-vluchtelingen de middelen krijgen "die onontbeerlijk zijn voor de behandeling van hun asielaanvraag" (CAL, 2007: 6).

Het CIRE neemt de eisen over die verenigingen als Lire et Ecrire en Présence et Action Culturelles (PAC) tijdens de gewestelijke verkiezingen hebben gesteld en vraagt dat **elke immigrant** de mogelijkheid zou krijgen om lessen Frans, Nederlands of Duits te volgen. In deze optiek moet men het bestaande aanbod niet alleen verruimen maar ook aanpassen aan dit specifieke publiek.

Volgens het CIRE is het bovendien belangrijk dat elke nieuwkomer een individuele en persoonlijke begeleiding krijgt, een eis die ook door Caritas geformuleerd wordt. Het CIRE wil daarnaast dat het politieke gezag aandacht blijft hebben voor de 'culturele' dimensie van de opvang van nieuwkomers, door onder meer "de problematiek van de botsing van culturen" in gedachten te houden. (CIRE, 2007: 17).

Volgens het FAM zijn er kwaliteitsnormen nodig voor de verschillende opvangwijzen, met een controle en effectieve sancties op inbreuken. De taken van de verschillende actoren van het opvangbeleid moeten duidelijk gedefinieerd zijn. Meer bepaald moet het opvangbeleid streng worden gescheiden van het verwijderingsbeleid, om de deontologische normen van het maatschappelijke werk te respecteren.

De organisaties hebben ook aandacht voor de eerbiediging van de **rechten van al dan niet geregulariseerde nieuwkomers**. Caritas vindt bijvoorbeeld dat de politieke overheid inspanningen moet doen in domeinen als de huisvesting, de gezondheid, het onderwijs en de deelname aan het openbare leven.

De verenigingen voor steden en gemeenten van de drie gewesten van het land hebben een gezamenlijk memorandum gepresenteerd waarin zij een "coherent en menselijk beleid" vragen voor de immigratie en voor de behandeling van mensen die illegaal of niet geregulariseerd in het land verblijven. Het is onaanvaardbaar dat men de aanwezigheid van deze mensen tolereert, zonder hen het recht op wettelijke arbeid of een reëel recht op sociale hulp te geven. De federale staat moet een oplossing vinden, en wanneer clandestiene migranten inderdaad op het grondgebied blijven, moeten zij een leven kunnen leiden dat met de menselijke waardigheid strookt." (Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten, 2007: 11)

Volgens het CAL moet men als gevolg van de verstrakking van het veiligheidsbeleid in Europa en de uitingen van vijandigheid vanwege een deel van de bevolking het opvangbeleid dringend herzien "in een humanistische, constructieve geest die vreemdelingen die in het land verblijven, mensen zonder papieren, asielzoekers, kandidaat-immigranten en mensen die de Belgische nationaliteit wensen als rechtspersonen beschouwt" (CAL, 2007: 6).

Amnesty International (Franstalig) schenkt een bijzondere aandacht aan de rechten van immigranten die zich in een onregelmatige situatie bevinden en die volgens deze organisatie sneller het slachtoffer worden van schendingen van de mensenrechten (uitbuiting, schending van de economische, sociale en culturele rechten zoals het recht

op huisvesting, op werk, gezondheidszorg of onderwijs). In dit opzicht meent Amnesty International dat een transparant regularisatieprogramma met respect voor de rechten van de migranten hun grondrechten beter zou respecteren.

Volgens het FAM moeten nieuwkomers bovendien kunnen kiezen waar zij zich vestigen. Bij de eventuele aanduiding van een OCMW moet men dus onder meer rekening houden met de voorkeur van de asielzoeker op het vlak van de taalgemeenschap en de regio waar hij zich wenst te vestigen.

Verscheidene organisaties verdedigen net als de vakbonden het **recht op arbeid**. Voor het FAM moet een verblijf van meer dan zes maanden in een opvang- of asielprocedure recht op arbeid geven. Het Forum vraagt dat werkers na de verificatie van hun verblijfsdocument een werkvergunning zouden krijgen. De vergunning moet geldig zijn voor gelijk welke werkgever, zolang het verblijf regelmatig blijft. Volgens het Rode Kruis (Franstalig) moet de asielzoeker vanaf de start van de procedure het recht op arbeid krijgen. De Franstalige Liga voor de Mensenrechten vindt dat, ongeacht de situatie op de arbeidsmarkt, iedereen die een verblijfsvergunning heeft, ook een tijdelijke vergunning in afwachting van een definitieve beslissing, toegang moet hebben tot regelmatig werk. In dit geval leidt verblijfsrecht tot recht op arbeid.

Het **recht van de kinderen op onderwijs** wordt eveneens aangestipt, onder meer door de Algemeen Afgevaardigde voor de Rechten van het Kind. Volgens hem gaan de kinderen van clandestiene migranten wel naar school "maar kunnen zij meestal niet deelnemen aan de door de scholen georganiseerde activiteiten waarbij het grondgebied verlaten wordt (sneeuwklasse, bepaalde schoolreizen). Deze situatie is bijzonder discriminerend voor de kinderen." (Algemeen Afgevaardigde voor de Rechten van het Kind, 2007: 19). Hij vraagt ook dat de kinderen van mensen zonder papieren dezelfde rechten zouden krijgen als andere kinderen, in het bijzonder het recht om deel te nemen aan schoolactiviteiten die een buitenlandse reis veronderstellen (Algemeen Afgevaardigde voor de Rechten van het Kind, 2007: 20).

Het recht op onderwijs voor nieuwkomers en kinderen die illegaal op het grondgebied verblijven, is ook voor het FAM een prioriteit (FAM 2003: 19): "De minderjarige kinderen van asielzoekers en de niet-begeleide minderjarigen in de schoolleeftijd moeten hoe dan ook toegang hebben tot onderwijs".

De vermelde organisaties steunen de verschillende door de **mensen zonder papieren** georganiseerde initiatieven. Zij beschouwen de betogingen, de bezettingen van kerken

en de hongerstakingen van clandestiene migranten als een illustratie van de impasse waarin het Belgische immigratiebeleid zich bevindt. Ze menen dat de regering, gezien de onafwendbare realiteit van de migratiestromen, een **regularisatiebeleid** moet invoeren dat gebaseerd is op duidelijke, vaste criteria voor de beslissing over het verblijfsrecht, volgens de algemene principes van het recht op verdediging (auditie, bijstand, transparantie, motivatie). Deze eisen worden vooral door het FAM en door de UDEP verdedigd.

In 2003 vroeg het FAM dat "alle personen die sinds drie jaar in een 'precaire' procedure verwickeld zijn" (FAM, 2003: 14) onmiddellijk in het vreemdelingenregister ingeschreven zouden worden, met een onbeperkt verblijfsrecht. Het beklemtoont trouwens het feit dat op deze manier geregulariseerde asielzoekers het recht op erkenning als vluchteling zouden behouden.

De niet-gouvernementele organisaties hebben zich uitgesproken over de altijd duidelijke en objectieve criteria die men in de gewenste regularisatieprocedure zou moeten gebruiken.

Amnesty International (Franstalig) stipt drie gevallen aan: "Mensen die om gelijk welke reden van vorm of inhoud niet verwijderd kunnen worden, ofwel omdat hun land van herkomst hen weigert, ofwel omdat de toestand er te gevaarlijk is; zij die objectief gezien verwijderd hadden moeten worden maar door een falen van de staat niet verwijderd zijn; de gevallen waarin de staat niet binnen een redelijke termijn antwoord heeft gegeven op een asiel- of regularisatieverzoek." (Amnesty International, 2007: 10)

Het CIRE neemt in haar criteria het laatste door Amnesty International (Franstalig) geformuleerde geval over, samen met drie andere criteria. Het vraagt namelijk de regularisatie van mensen die aan ernstige ziekten lijden en die in hun land van herkomst geen of onvoldoende toegang tot medische verzorging hebben, een eis die ook door Medimmigrant en het FAM gesteund wordt. Het materiële onvermogen om terug te keren, wegens de onmogelijkheid om reis- of verblijfsdocumenten te krijgen die nodig zijn voor de terugkeer naar het land van herkomst, is voor het CIRE eveneens een motief voor regularisatie. Ten slotte vraagt het dat men rekening zou houden met een eventuele noodsituatie waarin de illegaal zich bevindt, en met zijn duurzame banden met België. Onder 'duurzame banden' verstaat het CIRE dat mensen zonder papieren in het land "het centrum van hun affectieve, sociale en economische leven gevestigd hebben" (CIRE, 2007: 12).

De regularisatie van de mensen zonder papieren is ook een cruciale eis van de Algemeen Afgevaardigde voor de Rechten van het Kind. Hij vraagt in zijn memorandum dat alle kinderen en hun ouders die illegaal op Belgisch grondgebied verblijven na drie jaar geregulariseerd zouden worden.

Het FAM heeft eveneens een grote aandacht voor de situatie van de kinderen die illegaal op het Belgische grondgebied verblijven. Naast het al genoemde medische criterium, vraagt het de regularisatie van de kinderen en hun ouders wanneer de kinderen op de normale leeftijd naar school gaan, of vanaf hun aankomst op Belgisch grondgebied en ook wanneer ze in België geboren zijn.

Het FAM vraagt bovendien de oprichting van een vaste regularisatiecommissie die zich moet uitspreken over de effectieve duurzame banden van mensen zonder papieren met België. Deze eis voor een onafhankelijke vaste commissie wordt door veel andere actoren gedeeld, van het CIRE tot de UDEP, de Franstalige Liga voor de Mensenrechten en Amnesty International (Franstalig).

Wanneer men de bovengenoemde eisen leest, wordt het duidelijk dat bepaalde categorieën van nieuwkomers een bijzondere aandacht van de verschillende organisaties krijgen: niet-begeleide minderjarigen, kinderen en mensen zonder papieren. Volgens Amnesty International (Franstalig) zou de regering conform het Protocol van Istanbul ook meer moeten doen voor getraumatiseerde mensen, onder wie de slachtoffers van foltering: het traumatisme moet vastgesteld worden voor de indiening van de asielaanvraag, de persoon moet medische verzorging ontvangen en de asielinstanties moeten tijdens heel de asielprocedure rekening houden met zijn kwetsbare situatie. Deze zorg wordt ook gedeeld door het Rode Kruis (Franstalig), dat zijn voorzieningen voor de psychologische hulp aan de gasten van zijn opvangcentra verder zou willen versterken.

De Socialistische Vooruitziende Vrouwen willen de erkenning van de vervolgingen (verkrachting, gedwongen huwelijken, rechtsonbekwaamheid, enz.) waarvan veel asielzoeksters of vrouwen zonder papieren het slachtoffer zijn. Zij vragen niet alleen dat men in de opvangprocedure meer rekening zou houden met de genderdimensie, maar ook dat de agressie en het geweld waaronder veel vrouwen in hun land van herkomst lijden, zouden meetellen in de bepaling van vaste regularisatiecriteria.

Ten slotte blijft de strijd tegen **discriminaties** voor veel organisaties een prioriteit. De CNAPD herinnert eraan dat "het Europese en het Belgische beleid inzake migratie en asiel steeds repressiever worden (ontrading van kandidaat-immigranten, strengere

grenscontroles, detentie en verwijdering). Deze maatregelen en het discours dat ermee samengaat dragen bij tot de verspreiding van negatieve waarden (egoïsme, xenofobie) die door extreem rechts worden uitgebuit.”

Het MRAX is het eens met dit standpunt en meent dat er nog veel discriminaties bestaan en dat ze te vaak onbestraft blijven. In zijn ‘Memorandum in 4 punten voor de Informatuur’ (2007) wijst het MRAX op de noodzaak om het racisme en de discriminaties met behulp van krachtige instrumenten te bestrijden. Het wordt daarin onder meer gesteund door het CIRE, dat de maatregelen voor de bevordering van de gelijke behandeling van vreemdelingen en de rest van de bevolking wil versterken, en dat de overheid vraagt om “de productie te vergemakkelijken van statistieken die nodig zijn om discriminaties te identificeren” (CIRE, 2007: 17).

1.c Besluit

De situatie van de mensen zonder papieren en de huidige onzekerheid van het statuut van asielzoeker staan centraal in de eisen van de verschillende Belgische actoren rond de opvang van nieuwkomers.

De grote meerderheid van de niet-gouvernementele organisaties en van de vakbonden spreekt zich uit voor een op duidelijke, objectieve criteria gebaseerde regularisatie van de mensen zonder papieren. Ze zijn het onderling weliswaar niet volledig eens over de definitie van die criteria, maar toch kan men een reeks variabelen onderscheiden waarop hun eisen gestoeld zijn: de duur van de vestiging en de onderzoeksprocedure van de asielvraag, de aanwezigheid van (minderjarige) kinderen, de gezondheidstoestand van de persoon of ook nog de mate van integratie van de kandidaat in de Belgische maatschappij. Het idee van een onafhankelijke regularisatiecommissie lijkt de meeste stemmen te krijgen.

Voor verschillende actoren is een eenmalige operatie op termijn evenwel niet genoeg. Zij pleiten voor een pragmatisch en rechtvaardig migratiebeleid. Verscheidene actoren menen bovendien dat de elementaire rechten van nieuwkomers in ons land onvoldoende geëerbiedigd worden. Zij wijzen op de problemen die asielzoekers ondervinden bij de voorlegging van hun dossier, de keuze van hun verblijfplaats of het vinden van werk.

Met betrekking tot de eigenlijke opvangprocedure vragen de Belgische actoren vooral de versterking van de verschillende bestaande diensten en instrumenten voor dit doelpubliek: relevante, goed toegankelijke informatie, toegang tot lessen

Frans/Nederlands/Duits en tot beroepsopleidingen. Een van de belangrijkste eisen lijkt de noodzaak om de asielzoeker centraal te plaatsen in de procedure, dus hem een individuele, persoonlijke begeleiding te geven.

2. Nieuwe economische migratie

De publicatie in 2000 van de studie 'Vervangingsmigratie: een oplossing voor een afnemende en verouderende bevolking?'⁶ van de Divisie Bevolking van de Verenigde Naties (VN), en van de Mededeling van de Europese Commissie (EC) over een immigratiebeleid van de Gemeenschap⁷ heeft het Belgische debat over de relevantie van de openstelling van de landsgrenzen voor arbeidsmigranten niet alleen beïnvloed maar ook versneld.

De impact van deze twee documenten op de Belgische politiek heeft onder meer geleid tot een reeks studies, tussen 2000 en 2001, van de Senaatscommissie Binnenlandse Zaken en Administratieve Aangelegenheden over de openstelling van de landsgrenzen voor economische immigratie⁸. Het debat tussen de verschillende sociale partners en de federale en gewestelijke overheden is toen een antwoord geweest op de vraag van de werkgeversverenigingen, die geconfronteerd werden met personeelstekorten in bepaalde sectoren. De publicatie in 2005 van het 'Groenboek over het beheer van de economische migratie in de Europese Unie'⁹ heeft het debat in België ongetwijfeld gestimuleerd.

Voor we dieper ingaan op de standpunten van de verschillende actoren over de problematiek van de economische immigratie, herinneren we aan de motivaties die men meestal aanhaalt om af te stappen van de immigratiestop die België net als vele andere Europese landen na 1974 ingevoerd heeft. Er bestaan drie soorten argumenten:

- De demografische tendensen die uit vele studies, zoals die van de VN, tot uiting komen, wijzen op een vergrijzing van de Belgische bevolking in een min of meer nabije toekomst en op een verstoring van het evenwicht tussen het actieve en het niet-actieve deel van de bevolking, met onvermijdelijke gevolgen voor de sociale zekerheid.

⁶ Divisie Bevolking van het Departement voor Sociale en Economische Zaken van het Secretariaat van de Verenigde Naties (2000), *Replacement migration: is it a solution for ageing and declining population?* (New York: UN).

⁷ Europese Commissie (2000), Mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over een communautair immigratiebeleid", Brussel, 22 november 2000 COM(2000) 757 final.

⁸ CORNIL, NAGY en WILLE (2001), "Het regeringsbeleid met betrekking tot de immigratie, Voortgangsrapport. Deel een", Belgische Senaat, Zitting 2000-2001, Brussel, 3 juli 2001.

⁹ "Groenboek over het beheer van de economische migratie: een EU-aanpak", Brussel, 11 januari 2005, COM(2004) 811 final.

- Veel burgers van derde landen doen vandaag een beroep op de asielprocedure terwijl zij in werkelijkheid om economische redenen geëmigreerd zijn. Veel arbeidsmigranten verblijven trouwens clandestien in het koninkrijk. Een nieuwe legale toegang tot het nationale grondgebied zou deze druk kunnen verminderen.
- De nationale arbeidsmarkt heeft een doorlopend personeelstekort, zowel op het vlak van de hoog geschoolde betrekkingen (ingenieurs, informatici, enz.) als op dat van de laag geschoolde arbeid, vooral in de bouwsector. De werkgevers zouden deze tekorten snel willen vullen, vooral door middel van quota of contingenten van arbeidsmigranten.

2.a. Analyse op basis van Nederlandstalige bronnen

1. Wenselijkheid van nieuwe economische migratie

a. Sociale partners

Vakbonden zijn min of meer unaniem: zij staan bijzonder kritisch tegenover nieuwe economische migratie en zijn er niet van overtuigd dat dit de oplossing is voor de problemen waar onze arbeidsmarkt nu mee te kampen heeft. Het ABVV is sterk gekant tegen hernieuwde economische migratie en was bijzonder kritisch voor de eerste zogenaamde nota Letermé van 4 juli 2007. "Zonneschijn voor ondernemers: grenzen volledig open voor alle Europese landen en economische migratie", was één van de commentaren. Het ACV staat op dezelfde lijn, maar neemt een minder uitgesproken standpunt in tegen economische migratie. Het ACLVB en het ACV wijzen op de 'mismatch' tussen de beschikbare arbeidskrachten en de noden van bedrijven: de oplossing is eerder vorming van de bestaande groep arbeidskrachten, medegefinancierd door de bedrijven, dan nieuwe economische migratie. Zij willen dus de eigen arbeidskrachten en werklozen prioriteit geven: meer aandacht voor omscholing en bijscholing kan een oplossing bieden voor het tekort aan arbeidskrachten waarmee ondernemingen kampen. Het VEV/VOKA gaat daarmee akkoord. Er is wel degelijk nood aan een betere begeleiding van de bestaande groep arbeidskrachten: begeleiding van werklozen van alle leeftijden naar een nieuwe baan, verhoging van de uitkering bij het begin van de werkloosheidsperiode (en snellere daling naarmate die termijn langer duurt), afschaffing van alle obstakels die 50-ers van de arbeidsmarkt houden,... Maar daarnaast zal volgens sommige stakeholders, vooral aan werkgeverszijde, economische migratie essentieel blijken. Het Vlaams Economisch Verbond pleit daarom voor een versoepeling van de regelgeving voor de immigratie van arbeidskrachten, net zoals UNIZO.

b. Niet-gouvernementele organisaties

Verschillende niet-gouvernementele organisaties lijken nieuwe economische migratie al als een werkelijkheid te beschouwen en bekijken daarom ook al de sociale omkadering van die economische migratie: de bescherming van de sociale rechten in dit verhaal (zie verder). Sommigen poneren dat het openstellen van de grenzen de sociale positie van

migranten zal verbeteren en nemen vanuit dat oogpunt een positieve houding aan tegenover hernieuwde economische migratie, op voorwaarde dat die sociaal omkaderd wordt (zie verder). Weinig niet-gouvernementele organisaties nemen een uitgesproken standpunt in voor of tegen economische migratie. Amnesty Vlaanderen ziet wel graten in het ontwikkelen van kanalen van legale migratie in het kader van de dialoog over migratie en ontwikkeling en roept de Belgische overheid op hier werk van te maken.

c. Officiële organisaties

Het CGKR erkent dat migratie in steeds meer middens opnieuw wordt gezien als noodzakelijk, bijvoorbeeld om de bekende economische of demografische redenen, maar wenst toch kritisch stil te staan bij een aantal pijnpunten van een open economisch migratiebeleid: is het werkelijk aangetoond dat de komst van nieuwe migranten op lange termijn een positief effect heeft op de financieringsmogelijkheden van de pensioenen? Zal een nieuwe wettelijke migratiestroom geen nefaste invloed hebben op vele bestaande kwetsbare arbeidssituaties? Gaat een stijgende legale migratie noodzakelijk leiden tot minder illegale migratie? Wat met de werkloosheid onder de vijftigplussers, zal die niet nog toenemen als er nieuwe arbeidskrachten van elders zullen komen?

Tijdens het Wereldforum voor Migratie en Ontwikkeling kwam de bezorgdheid over onze economie ook aan bod. Er is een zorgwekkende 'mismatch' tussen de nood aan nieuwe economische migratie en de groeiende xenofobie in landen van bestemming. Het Wereldforum roept alle overheden op dit probleem ook te behandelen in het kader van het arbeidsmigratiebeleid. De media worden in dat verband gewezen op hun bijzondere verantwoordelijkheid in het creëren van stereotypes: alle vormen van racisme en xenofobie zijn onaanvaardbaar.

2. Economische migratie binnen de Europese Unie

a. Sociale partners

Ook binnen EU-kader is het ABVV kritisch tegenover het openstellen van de grenzen. Alle vakbonden staan achter het handhaven van de overgangsmaatregelen die de toegang beperken tot de Belgische arbeidsmarkt voor onderdanen uit nieuwe EU-lidstaten. Het

ACV is tegen de snelle afschaffing van de overgangsmaatregelen. De gemaakte afspraken, waaronder de regeling voor knelpuntberoepen waarin duidelijk werd vastgelegd waarvoor buitenlandse arbeidskrachten aangetrokken mogen worden, moeten in voege blijven. Volgens het ACLVB kunnen vormingen van de eigen arbeidskrachten ook een oplossing bieden voor de invulling van knelpuntberoepen. Daarnaast acht het ACLVB een transparant en gezamenlijk Europees communautair beleid op het vlak van migratie noodzakelijk, onder meer om de concurrentie tussen de verschillende landen en de ontwikkeling van een illegaal circuit tegen te gaan. Tot op heden ontbreekt het de EU echter vooral aan de uitwerking van een reële politieke en strategische visie. Het is tevens nog steeds zo dat de lidstaten de bevoegdheid behouden om zelf te bepalen hoeveel economische migranten ze toelaten. De vergrijzing zal sterker toeslaan, maar het ACLVB ziet economische migratie niet als enige oplossing voor die vergrijzing. Een gezamenlijk Europees beleid zal ook andere beleidsaspecten moeten aanpakken.

Aan de kant van de werkgeversorganisaties kinkt een heel ander verhaal. UNIZO wil een afschaffing van de overgangsmaatregelen en een daadwerkelijke openstelling van de EU-arbeidsmarkt voor werknemers uit de nieuwe EU-lidstaten. De Belgische economie kreunt onder een tekort aan arbeidskrachten. UNIZO acht arbeidsmigratie binnen de EU ideaal om de knelpuntvacatures in te vullen. Het is hypocriet te blijven pleiten voor het blijven afsluiten van de arbeidsmarkt voor werknemers uit de nieuwe EU-lidstaten, terwijl er hier al duizenden actief zijn in het grijze of het zwarte circuit via allerlei statuten. Het is daarom beter, mits duidelijke afspraken, voorwaarden en controles, de grenzen te openen in plaats van, zoals nu, dat te weigeren terwijl zonder controles duizenden werknemers toch illegaal worden tewerkgesteld. De nieuwe werknemers zullen bovendien bijdragen aan de financiering van het sociaal zekerheidsstelsel in België. Ook het Vlaams Economisch Verbond houdt een sterk pleidooi voor het volledig openstellen van onze grenzen voor buitenlandse werknemers, in de eerste plaats uit Oost-Europa. De overgangsregeling moet worden beëindigd: de Belgische grenzen moeten volledig openstaan voor de onderdanen uit de nieuwe EU-landen. Het VEV schaart zich achter de redenering van UNIZO wat betreft knelpuntvacatures. De krapte op de arbeidsmarkt neemt toe, het aantal knelpuntvacatures stijgt en ze blijven langer openstaan.

b. Officiële organisaties

Het VMC deelt de analyse van de werkgeversorganisaties, maar vanuit een andere invalshoek: het uitblijven van passende overgangsmaatregelen duwt mensen in de

illegaliteit en werkt zwartwerk en sociale uitbuiting in de hand. Op die manier bereikt men een averechts effect. Vrij verkeer van werknemers binnen de EU kan een einde maken aan sociale uitbuiting. Ook het CGKR acht vanuit diezelfde zorg een snelle opheffing van de overgangsmaatregelen noodzakelijk om duidelijkheid over de positie van onderdanen van nieuwe EU-lidstaten te garanderen. Nu is hun verblijfsrecht, hun recht op werk en op sociale zekerheid heel erg troebel en is er een groot gevaar voor tewerkstelling in mensonwaardige omstandigheden. Het CGKR hekelt het gebrek aan harmonisatie van het economische migratiebeleid van de EU-lidstaten. Sinds 1999 ging Europa stilaan de economische en demografische voordelen van immigratie opnieuw verkennen, maar tot op heden werd nog geen enkel effect gevoeld van de wens om opnieuw een open migratiebeleid te voeren. Het CGKR roept daarom op dringend werk te maken van harmonisatie op Europees vlak.

3. Economische migratie van buiten de Europese Unie

a. Sociale partners

Het VEV wijst op het potentieel dat verloren gaat ten gevolge van de complexe immigratieprocedures voor kenniswerkers en high potentials afkomstig uit landen buiten de EU-25. Deze procedures moeten worden versoepeld en vooral administratief vereenvoudigd. De reden voor de strikte procedures is ook hier weer de gevreesde massale immigratie. Het aantal toegekende arbeidskaarten aan niet-EU onderdanen stemt echter niet overeen met het werkelijke aantal gemigreerde werknemers. Vooreerst zijn een groot deel van deze vergunningen verlengingen. Bovendien blijft deze migratie grotendeels beperkt tot seizoensarbeid in de tuinbouwsector. Het feit dat multinationale ondernemingen bijvoorbeeld buitenlandse directeurs kunnen aantrekken, terwijl KMO's minder vrij zijn in het aantrekken van hooggeschoolde buitenlandse werknemers, wekt wrevel. Het Wereldforum voor Migratie en Ontwikkeling plaatste hierbij wel een kanttekening, namelijk de angst voor 'brain drain' in de landen van herkomst. Het VEV vraagt ook maatregelen om de mobiliteit van werknemers te vergroten. Het denkt aan de invoering van 'green cards', naar het voorbeeld van de Verenigde Staten of Canada.

Om economische migratie te doen slagen, wordt er nagedacht over de voor- en nadelen van nieuwe, officieel gecontroleerde kanalen van legale arbeidsmigratie. UNIZO pleit voor een systeem van gecontroleerde migratie waarbij ondernemingen mensen die hier voor

een tijd willen werken, kunnen aanwerven. UNIZO wijst op een onderschatting van het aantal arbeidsmigranten dat enkel geïnteresseerd is om hier een tijd te werken, geld te verdienen en terug naar huis te gaan.

b. Officiële organisaties

Ook het VMC wijst op het probleem van complexiteit en het potentieel dat daardoor verloren gaat. Willen we echt werk maken van economische migratie, dan moeten de verblijfwetgeving en de arbeidskaartreglementering beter op elkaar worden afgestemd. Vele werkgevers worden afgeschrikt door de complexiteit waardoor zij minder snel geneigd zijn vreemdelingen aan te werven.

Het Wereldforum voor Migratie en Ontwikkeling kwam tegemoet aan de bezorgdheid van UNIZO, namelijk door te pleiten voor een systeem van tijdelijke arbeidsmigratie van lager geschoolden, met aandacht voor de rol van de ondernemingen in het proces van migratie en circulaire migratie. Op het vlak van het nieuwe concept van circulaire migratie, beveelt het Wereldforum aan het model verder te ontwikkelen om tot een scherpere definitie te komen en tot effectieve partnerschappen te komen tussen landen van herkomst en landen van bestemming. Er bestaat consensus over het feit dat tijdelijke migratie een flexibele manier kan zijn om overschotten en tekorten aan arbeidskrachten in verschillende landen beter op elkaar af te stemmen.

4. Sociale omkadering

De meeste stakeholders vermelden de nood aan sociale omkadering van een nieuwe economische migratie, ook al is er dus twijfel over de nood aan zulke nieuwe migratie. Bijna unaniem zijn ze voorstander van een ratificatie door België van het VN-Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden. Die oproep is opvallend sterk.

a. Sociale partners

In hun hoedanigheid van leden van het International Migrants Day-Platform Vlaanderen namen het ABVV en het ACV deel aan een campagne voor de ratificatie door België van het VN-Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden. Het ACLVB wenst de aandacht te vestigen op de bescherming van de sociale rechten van tijdelijke werknemers.

b. Niet-gouvernementele organisaties

Zonder dat dit een pleidooi is voor nieuwe migratie, zien vele niet-gouvernementele organisaties een betere bescherming van de sociale rechten van arbeidsmigranten als cruciaal. Daarbij halen zij bijna allemaal het vermelde VN-Verdrag aan. In het kader van een hernieuwde organisatie van arbeidsmigratie vraagt KMS in de eerste plaats aandacht voor arbeidsbescherming van clandestiene werknemers. Zij genieten eerst bescherming onder dat VN-Verdrag. Duizenden clandestiene families werken in ons land in de schoonmaak, de kinderoppas, de horeca en de bouw. Dat doen zij ten gunste van al wie hier woont, consumeert, werkt of school loopt. Deze migranten zijn werknemers en werknemers moeten altijd hun loon- en recht op arbeid kunnen afdwingen. Zij mogen bovendien niet op de laatste rij staan als België opnieuw arbeidsmigratie gaat organiseren. Controle op zwartwerk moet er zijn, in de eerste plaats ten aanzien van de werkgevers. Ook Amnesty Vlaanderen schaaft zich achter deze bekommernis. Het Minderhedenforum identificeert arbeidsmigratie als een basisrecht, maar vraagt daarbij zoals de meeste andere niet-gouvernementele organisaties dat België het VN-Verdrag ratificeert. Het is ook wenselijk dit Verdrag onder de aandacht van de andere EU-lidstaten te brengen.

c. Officiële organisaties

Het VMC is zoals KMS het meest bekommerd om de sociale rechten van de vele clandestiene werknemers in ons land. In dit kader pleit ook het VMC voor de ratificatie van het vermelde VN-Verdrag. Die aanbeveling gaat ook uit van het Wereldforum voor Migratie en Ontwikkeling. Deelnemers aan dat Forum waren het eens over de nood aan de bescherming van de sociale rechten in het proces van een gereguleerde arbeidsmigratie. Vooral de impasse in het ratificatieproces van het VN-Verdrag werd

aangeklaagd. Het Wereldforum stelt standaardcontracten voor migrantenwerkers voor en dringt aan op vervolging van werkgevers die de sociale rechten van migrantenwerkers schenden, als praktische pistes om de sociale rechten van migrantenwerkers in de praktijk om te zetten. Het meest prangend is de bescherming van de rechten van vrouwen. Zij zijn bijzonder kwetsbaar in het proces van economische migratie: vele vrouwen komen terecht in laaggeschoolde beroepen, waar sociale bescherming afwezig is. Zij zijn extra kwetsbaar voor uitbuiting. Het Wereldforum ziet in het gebruik van standaardcontracten een mogelijke versterking van hun positie.

2.b. Analyse op basis van Franstalige bronnen

1. Sociale partners

De beschrijving van de standpunten van de sociale partners over economische migratie is gebaseerd op het voortgangsrapport van de Senaatscommissie (CORNIL, NAGY en WILLE, 2001). De sociale partners hebben in dit rapport hun standpunt over dit vraagstuk uitvoerig kunnen uiteenzetten. De hoorzittingen in dit kader blijven trouwens de basis van de stellingen die de verschillende sociale partners verdedigen. Sindsdien hebben zij net als de niet-gouvernementele organisaties hun visie bevestigd of genuanceerd in persberichten, toespraken, artikels in specifieke tijdschriften of onderzoeksrapporten.

Het vraagstuk van de openstelling van de landsgrenzen voor arbeidsmigranten is zowel door de werkgeversverenigingen als door de vakbonden uitvoerig besproken.

Bij de werkgeversverenigingen vroeg het VEV als eerste een voorwaardelijke openstelling van de grenzen voor de economische migratie en stelde het een lijst op van knelpuntberoepen (Bribosia en Rea, 2002: 249). Deze eisen werden snel overgenomen door verscheidene Franstalige werkgeversverenigingen.

Zo vormt voor AGORIA de immigratie zonder twijfel een relevant antwoord op het personeelstekort in bepaalde sectoren. De vereniging benadrukt al sinds 2000 de dringende noodzaak om over dit vraagstuk na te denken (CORNIL, NAGY en WILLE, 2001: 10-13).

Tijdens de hoorzittingen van de Senaatscommissie had het VBO geen duidelijk standpunt over het vraagstuk van de economische immigratie. Sindsdien heeft het zich herhaaldelijk in persberichten, in het 'Bulletin van het VBO' en in memoranda uitgesproken. De eerste officiële stelling van het VBO over dit vraagstuk dateert van 2001 en verdedigt een 'selectieve opening voor economische migratie' (VBO, 2001:2). Het VBO pleitte onder meer voor een verlichting van de administratieve procedure en een verkorting van de termijnen voor de aanwerving van niet-Europese buitenlandse werkers. De werkgeversvereniging vond indertijd dat men de overgangsperiode voor de openstelling van de Europese arbeidsmarkt voor de nieuwe lidstaten van de EU moest verkorten, volgens het principe van het vrije verkeer van Europese werknemers. Ze wees ook op de grote reserve van hoog geschoolde werkers in Centraal- en Oost-Europa die men snel zou kunnen inzetten.

De personeelsschaarste waarnaar de werkgeversvereniging verwijst, betreft zowel de hoge als de lage kwalificatieniveaus. Ze maakt echter wel een onderscheid tussen de kwalificatieniveaus. Zo erkent ze dat de wetgeving voor hoog geschoolde werkers al versoepeld is en het systeem van tijdelijke werkvergunningen goed functioneert. Toch vraagt ze dat de geldigheidsduur van de vergunningen (vier jaar) afgeschaft zou worden. Voor de lage kwalificatieniveaus neemt het VBO, net als AGORIA, het idee van het VEV over voor een lijst van knelpuntberoepen waarvoor automatisch een werkvergunning zou moeten worden gegeven. Eigenlijk stelt het VBO voor om de verplichting voor de werkgever om de arbeidsmarkt te onderzoeken ingrijpend te wijzigen. Het meent dat de Belgische overheid proactiever zou moeten zijn, door middel van een systematisch en regelmatig bijgewerkte analyse van de arbeidsmarkt.

De manier waarop men deze arbeidsmigranten rekruteert, blijft gebaseerd op de voorafgaande ondertekening, in het land van herkomst, van een tijdelijk arbeidscontract. Het VBO blijft in grote mate trouw aan de stelling die de werkgevers sinds het interbellum verdedigen, maar met een belangrijk verschil. Het meent namelijk dat de selectieve immigratie die het personeelstekort in bepaalde sectoren moet oplossen, gecoördineerd moet worden door een beleid voor de activering van werkzoekenden. Ze wil bovendien de integratie van de afstammelingen van immigranten verbeteren en spreekt zich uit voor een actievere bestrijding van discriminaties bij de aanwerving.

Ten slotte merken we op dat het vraagstuk van de openstelling van de grenzen voor economische migratie opnieuw ter sprake wordt gebracht door het VBO in zijn 'Strategieën voor 2010' (2007b). In dit document, dat de maatregelen aanstipt die de verschillende sociale en politieke partners zouden moeten nemen om België welvarender en competitiever te maken, vraagt het VBO de politieke besluitvormers om een "meer positieve houding" aan te nemen tegenover de immigratie (VBO, 2007b: 61). Het bevestigt nogmaals dat er nood is aan een betere selectie van de mensen die een verblijfsvergunning ontvangen, om te antwoorden op de "bestaande en toekomstige tekorten aan lokaal talent". (VBO, 2007b: 41)

Niet alle werkgeversverenigingen zijn even overtuigd van de relevantie van een openstelling van de grenzen voor arbeidsmigranten. Volgens de UCM vormt een immigratiebeleid een interessante optie om het personeelstekort op te vangen, maar moet men voorrang geven aan de uitschakeling van werkloosheidsvallen, de perfectionering van het activeringsbeleid voor langdurig werklozen, en een grotere flexibiliteit door middel van overuren en de wijziging van het ontslagrecht.

Ook in de debatten van de senaatscommissie over de economische immigratie kwam het bepalen van quota voor de beperking van de instroom van migranten aan bod. In tegenstelling met Vlaamse werkgeversverenigingen zoals het VEV, verzet AGORIA zich

krachtig tegen de regeling van de migratiestroom door middel van een quotasysteem. Ten eerste meent het dat experimenten in landen als Duitsland aangetoond hebben dat de jaarlijkse bepaling van quota geen oplossing is voor de structurele problemen van de Belgische arbeidsmarkt. Ten tweede verwacht Agoria een *brain drain* in de landen van herkomst van de arbeidsmigranten, wat volgens de vereniging geen realistische oplossing op lange termijn is (CORNIL, NAGY et WILLE, 2001: 49-55).

Net als Agoria is het VBO sterk gekant tegen de invoering van een quotasysteem, omdat het meent dat deze maatregel tot een kwantitatieve beperking van het aantal arbeidsmigranten zou leiden. De vereniging pleit voor soepelere maatregelen, terwijl de jaarlijkse bepaling van quota een manier is om de economische migratie te beperken. Volgens het VBO moeten de werkgevers personeel kunnen aanwerven wanneer dat nodig is.

De UWE spreekt zich niet echt over de zaak uit. Ze erkent echter dat de wetgeving die de toegang geeft tot de arbeidsmarkt zonder een verzoek aan te vragen, of de wetgeving die de toekenning van werkvergunningen mogelijk maakt, buitengewoon complex is (CORNIL, NAGY et WILLE, 2001: 73).

Uit de eisen van de verschillende werkgeversverenigingen blijkt dat zij de traditionele positie van het patronaat verdedigen, namelijk dat de behoeften aan arbeidskrachten het immigratiebeleid moeten inspireren. Men vertrekt van de reële behoeften van de ondernemingen, die de gelegenheid moeten krijgen om hun behoeften aan arbeid te definiëren. De wetgeving moet soepel en snel zijn, bijvoorbeeld door de tewerkstelling van mensen in contingenten mogelijk te maken, ook voor korte duur. De werkgevers willen niet alleen de tekorten invullen maar ook competitief blijven, zowel op Europees als op wereldvlak.

In hun verklaringen voor de Senaatscommissie en hun persberichten of memoranda verdedigen de verschillende Franstalige vakbonden een min of meer identiek betoog, dat symbolisch is voor hun houding tegenover dit vraagstuk: de vakbonden vinden dat men geen economische migratie mag toelaten om personeelstekorten te vullen die verholpen zouden kunnen worden door Belgische werkzoekenden en immigranten die al op het grondgebied aanwezig zijn op te leiden, of door betere arbeidsvoorwaarden aan te bieden.

De vakbonden vinden dat de werkloosheidsgraad in België te hoog is om een beroep te doen op buitenlandse arbeid. Tijdens de hoorzittingen van de Senaatscommissie wees het ABVV trouwens op de rol die de werkgeversverenigingen zouden kunnen spelen in de opleiding van werkzoekenden.

Met betrekking tot de migranten werknemers met of zonder papieren eist het ABVV dat België het verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) nr. 143 over de arbeidsmigranten¹⁰ ratificeert, samen met het VN-verdrag over de rechten van arbeidsmigranten en hun gezinsleden¹¹. Het meent dat er geen ernstige argumenten bestaan om deze zo fundamentele verdragen niet te ratificeren.

Volgens de ACLVB is het vrije verkeer van werkers op Europees niveau vandaag voldoende gewaarborgd. De vakbond meent dat er genoeg mogelijkheden bestaan om Europese arbeidsmigranten aan te trekken. Als het vrije verkeer niet de verwachte resultaten oplevert, komt dat door de Belgische arbeidsmarkt zelf, haar slechte arbeidsvoorwaarden en haar lage vergoeding. De vakbond kant zich ook tegen wat hij als een uitbuiting van de intellectuele rijkdommen van derde landen beschouwt. De ACLVB zag in 2001 de oplossing vooral in de activering van premies voor de aanwerving van langdurig werklozen, een systeem dat sindsdien verscheidene varianten heeft gekregen, en in de voortzetting van de inspanningen in het domein van de opleiding. De vakbond vreest namelijk dat de Belgische regering de werkgevers zou toelaten om zonder beperkingen buitenlanders aan te werven, die als eersten onder een toekomstige economische recessie zouden lijden.

Het ACV maakt minder voorbehoud voor het gebruik van economische immigratie dan zijn tegenhangers. Het meent namelijk dat een goed begeleide economische migratie een positieve bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling. Anderzijds vindt het ACV dat de tewerkstelling van buitenlandse arbeiders de laatste oplossing moet zijn voor het tekort aan personeel in bepaalde economische sectoren. Het stelt dat "men kan betwijfelen of alle functies die momenteel misschien met zwartwerk ingevuld worden, behouden zouden blijven als ze in het officiële circuit zouden komen. Het verschijnsel economische immigratie kan dus risico's inhouden voor de sociale wetgeving en vooral voor het collectieve en individuele recht op arbeid." (Kamer van Volksvertegenwoordigers, DOC 51 2478/008: 123).

Volgens het ACV moet België naast een asielbeleid een immigratiebeleid ontwikkelen. Het erkent dat er in bepaalde sectoren een personeelstekort bestaat, maar vindt niet dat legale immigratie op basis van de behoeften van de arbeidsmarkt moet worden toegelaten. Het meent dat de Belgische overheid de legale immigratiekanalen, zoals de gezinshereniging en het asielrecht, volledig moet heropenen in plaats van ze te beperken. Het stelt voor dat men de immigratie op basis van sociale, familiale en

¹⁰ Verdrag 143 over de arbeidsmigranten, Verdrag 118 over de gelijke behandeling (sociale zekerheid) en Verdrag 157 over het behoud van de rechten inzake sociale zekerheid.

¹¹ Internationaal verdrag ter bescherming van alle arbeidsmigranten en van hun gezinsleden (New York, 18 december 1990).

humanitaire overwegingen zou organiseren en niet op economische grondslagen. Bovendien dringt het aan op de noodzaak om over de integratie van de nieuwkomers na te denken. Zo zouden alle mensen die om de bovengenoemde redenen een verblijfsvergunning in België ontvangen, automatisch een werkvergunning moeten krijgen.

Net als de andere vakbonden pleit het ACV dus voor een onbeperkt recht op arbeid, bijvoorbeeld door de aflevering van werkvergunningen van type A of de vrijstelling van werkvergunningen, voor alle ingezetenen van derde landen die de toelating hebben in België te wonen. Het ACV spreekt zich net als het ABVV uit voor de gelijke behandeling van alle werkers (Belgen, Europeanen en burgers van derde landen) die hetzelfde werk uitvoeren.

In zijn memorandum blijft het ACV verwijzen naar het standpunt dat de Nationale Arbeidsraad in 2002 verdedigde. Het bevestigt nogmaals zijn mening: "De werkgevers alleen de mogelijkheid geven om buiten Europa personeel aan te werven nadat zij eerst tevergeefs hebben geprobeerd om Europese werkers aan te trekken om de kritieke functies in te vullen, en op voorwaarde dat zij de arbeidsmigranten gelijke rechten garanderen." (ACV, 2007: 8)

2. Niet-gouvernementele organisaties

De problematiek van de openstelling van de grenzen voor economische immigratie wordt ook door verscheidene niet-gouvernementele organisaties besproken. De vragen van de werkgevers en de publicaties van de VN en van de Europese Commissie, meer bepaald het 'Groenboek' van de Commissie, zetten deze organisaties aan het denken. Zij rechtvaardigen hun bereidheid om over de arbeidsmigratie te praten door de erkenning, bevestigd door de demografische gegevens, van de veroudering van de Belgische bevolking en de toenemende verstoring van het evenwicht tussen het actieve en het niet-actieve deel van die bevolking, samen met het tekort aan werkers om vacatures in te vullen en het voortbestaan van de sociale zekerheid te verzekeren.

Het 'Groenboek' van de Commissie verontrust de MRAX vanwege 'zijn filosofie', namelijk "een utilitaristische en weinig humanistische visie op de niet-Europese mens, die met open armen ontvangen wordt wanneer de arbeidsmarkt hem nodig heeft en verzocht wordt zijn koffers te pakken wanneer hij opgebruikt is" (MRAX, 2006: 3).

Voor het CIRE is de grootste leemte van het 'Groenboek' het gebrek aan bescherming van de arbeidsmigrant en de maatschappij waaruit hij afkomstig is (CIRE, 2005). Daarom

vinden het CIRE en Amnesty International (Franstalig) dat België het verdrag van de IAO over de bescherming van arbeidsmigranten en het VN-verdrag nr.158 over de bescherming van de rechten van alle arbeidsmigranten en hun gezinsleden moet ratificeren. Het CIRE herinnert eraan dat dit VN-verdrag niet alleen de rechten van legale arbeidsmigranten en hun gezinnen bepaalt, maar ook de elementaire rechten van werkers in een onregelmatige situatie. Het vraagt België en de andere Europese staten om de gepaste maatregelen te nemen om de illegale immigratie te bestrijden en om regularisatiemogelijkheden voor deze werkers te overwegen.

Volgens het FAM vragen de werkgevers de jongste jaren vooral om hoog geschoold personeel. Het meent dat deze situatie in de toekomst kan veranderen, onder meer als gevolg van de demografische evolutie en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (economische groei, activiteitsgraad, enz.). In deze hypothese zal men het gebruik van arbeidsimmigratie moeten herzien. Anderzijds stelt het FAM dat men de gelijke behandeling van alle werkers moet garanderen, meer bepaald door conventies af te sluiten met de emigratielanden om de overdracht van verworven sociale rechten mogelijk te maken en ervoor te zorgen dat de emigratie ook voordelig is voor de landen van herkomst.

In feite zijn de meeste niet-gouvernementele organisaties niet echt tegen economische immigratie gekant. Ze vragen echter wel dat deze optie bekeken zou worden in het kader van een algemene hervorming van het Belgische immigratiebeleid.

Zo vindt de Franstalige Liga voor de Mensenrechten dat België nog altijd geen echt immigratiebeleid heeft. Ze meent dat de sluiting van de grenzen "niet wenselijk en niet haalbaar" is (Liga voor de Mensenrechten, 2007: 6) en pleit voor nieuwe, vooral aan de arbeid gebonden immigratiewegen.

In zijn jaarlijkse rapport over de armoede beschrijft Caritas Europa (2006) de socio-economische omstandigheden van de migranten en meer bepaald van de clandestiene migranten en de asielzoekers. Het beklemtoont het feit dat deze mensen het grootste gevaar op armoede en uitsluiting lopen. De organisatie beveelt aan dat men de wettelijke migratie zou vergemakkelijken, om de onzekerheid te verminderen maar ook om aan de demografische behoeften van de Oude Wereld te voldoen. Zo meent Caritas in zijn tweede aanbeveling dat "de landen de illegale immigratie alleen echt zullen kunnen bestrijden wanneer zij mechanismen voor een open, toegankelijke migratie van werkers ontwikkelen" (CARITAS, 2006: 96). Het is belangrijk te benadrukken dat deze organisatie als enige naar een quotasysteem verwijst: "De Europese wetgeving over de immigratie van arbeid vormt een volledig kader voor akkoorden over de overdraagbaarheid van rechten en sociale voordelen tussen landen. Deze akkoorden zouden immigratiequota voor alle soorten beroepen kunnen omvatten, van niet-gespecialiseerde arbeid tot hoog

geschoolde banen. Quotasystemen zouden de bestaande rechten, zoals dat op gezinshereniging, echter niet mogen beperken.” (CARITAS, 2006: 96)

Hoewel verscheidene organisaties bereid zijn om over de economische immigratie, haar beperkingen en de voorwaarden voor haar toepassing te praten, verzet de UDEP zich er krachtig tegen. Ze neemt er aanstoot aan dat men een dergelijke mogelijkheid overweegt, terwijl er zich al veel arbeidskrachten op het Belgische grondgebied bevinden die slecht worden gebruikt, aangezien ze naar de informele economie verbannen zijn. De UDEP vraagt om de situatie van de clandestiene migranten te regulariseren en hun specifieke competenties te erkennen (UDEP, 2007).

Het CIRE benadrukt eveneens de noodzaak om het vraagstuk van het statuut van de illegaal in België verblijvende arbeidsmigranten te regelen voor men een beroep doet op werkers uit derde landen. Het CIRE herinnert eraan dat “men geen ‘werkkrachten’ laat overkomen voor de duur en het werk die ons passen. Het gaat om mannen en vrouwen met rechten.” (CIRE, 2007: 7)

In dezelfde optiek als degene die de UDEP verdedigt, meent het FAM dat men “voor men bijvoorbeeld economische migratie inroept om personeelstekorten te verhelpen, niet mag vergeten dat men een gedeelte van de behoeften zou kunnen invullen door de mensen zonder papieren die al in België aanwezig zijn te regulariseren” (FAM, 2003: 3). Het FAM verzoekt het politieke gezag bovendien om dit vraagstuk niet hals over kop te onderzoeken.

Het FAM herinnert eraan dat in het domein van de arbeidsimmigratie de huidige reglementering voor de tewerkstelling van buitenlandse werkers de toekenning van een werkvergunning mogelijk maakt en de werkgevers de mogelijkheid geeft om in het buitenland personeel aan te werven, als op de binnenlandse arbeidsmarkt geen personeel met de vereiste kwalificaties beschikbaar is.

De immigratie om economische redenen wordt geregeld in het kader van een driepartijenoverleg (werkgevers, vakbonden en overheid) en is gebonden aan een concrete vraag van de werkgevers, gerechtvaardigd door een schaarste aan personeel. Het is een selectieve immigratie die de werkers die willen emigreren banen garandeert.

Andere systemen, zoals de contingering en/of de toekenning van *blauwe kaarten*, zoals de Europese Commissie voorstelt, zijn voor het FAM geen wenselijk alternatief, aangezien buitenlandse werkers wel voor bepaalde of onbepaalde duur toegelaten zouden worden, maar geen garantie op werk zouden hebben.

Volgens de CNAPD (2007a: 26) is er vooral nood aan overleg met de sociale partners, voor een evaluatie van de reglementering voor de toekenning van werkvergunningen, die bepalend is voor de toevlucht tot immigratie om economische redenen.

2.c Besluit

Samengevat zou men kunnen stellen dat het debat over de economische immigratie in België is begonnen als gevolg van 'externe druk', voornamelijk vanwege Europa, en op vraag van de werkgevers. Maar ook de vakbonden en de niet-gouvernementele organisaties mengen zich in het dossier, omdat zij vinden dat dit thema in essentie neerkomt op de vraag van de afstemming van het Belgische immigratiebeleid op de realiteit van de migratie.

De argumenten die men meestal aanhaalt om voor een selectieve immigratie te pleiten of om te aanvaarden dat erover wordt gepraat, hebben betrekking op de vergrijzing van de Belgische bevolking en de noodzaak om enerzijds de sociale zekerheid in stand te houden en anderzijds het personeelstekort in verscheidene socio-economische sectoren op te vangen.

Tot besluit, terwijl de werkgeversverenigingen menen dat men zich moet blijven inspannen om werkzoekenden op de nationale arbeidsmarkt aan werk te helpen, vinden zij dat dit niet volstaat om alle vacatures in te vullen. In deze optiek pleiten zij voor soepelere formules en kortere termijnen voor het verlenen van werkvergunningen aan arbeidsmigranten. Zij menen ook dat de Belgische regering bij het bepalen van een immigratiebeleid rekening moet houden met het reeds bestaande werkaanbod op de binnenlandse arbeidsmarkt.

Volgens de vakbonden en de niet-gouvernementele organisaties moet deze vraag echter passen in een globale visie op het migratieverschijnsel en in een reëel immigratiebeleid dat rekening houdt met de behoeften en de verwachtingen van zowel het immigratie- als de emigratielanden. In de memoranda die ter gelegenheid van de jongste federale verkiezingen opgesteld werden en in de debatten die erop volgden, benadrukten zij het feit dat de toevlucht tot economische migratie ondergeschikt moet zijn aan een onderzoek van de op het grondgebied aanwezige arbeid. Zij vinden dus dat men niet alleen de discriminaties moet bestrijden die nog altijd op de arbeidsmarkt bestaan, maar ook de clandestiene werkers moet regulariseren.

Deze vraag zou een centraal aandachtspunt moeten blijven voor de politieke besluitvormers, de sociale partners en de organisaties. Want terwijl het rapport van de informateur van 4 juli 2007 beklemtoont dat men "beraad zal moeten voeren (...) over de economische immigratie", is een dergelijk beraad al op Europees niveau voor 2010 gepland, onder Belgisch voorzitterschap.

3. Andere punten van belang (op basis van Nederlandstalige bronnen)

Uit de analyse van de Nederlandstalige documenten blijken nog drie andere punten van belang te zijn: de opvolging van de wijzigingen in de nieuwe asielprocedure, de detentie van kinderen in gesloten centra (of detentie van asielzoekers of uitgeprocedeerde asielzoekers in het algemeen) en garanties bij gedwongen verwijdering. Dit lijken, naast de reeds besproken kwesties, drie prioritaire agendapunten te zijn bij de meeste stakeholders.

1. Wijzigingen in de asielprocedure

Voor het subsidiaire beschermingsstatuut, binnenkort 1 jaar in voege en de nieuwe Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, werkzaam sinds 1 juni 2007, worden onder loep worden genomen. Blijkt dat er op beide vlakken nog ruimte is voor verbetering en dat deze oproep bij heel wat stakeholders te horen is.

a. Niet-gouvernementele organisaties

Vluchtelingenwerk Vlaanderen is enthousiast over de invoering van het subsidiaire beschermingsstatuut, maar dringt erop aan dat onder de volgende regering het nieuwe statuut op een ruime en correcte manier wordt toegepast. Het lijkt er immers op dat de toegang tot de procedure belemmerd wordt voor uitgeprocedeerde asielzoekers die opnieuw asiel aanvragen en aanwijzingen van de nood aan subsidiaire bescherming voorleggen omdat de situatie in hun land van herkomst is verslechterd. Dit was het geval voor Afghaanse asielzoekers. De precieze houding van de asielinstanties is dus nog onduidelijk. De Vrouwenraad vraagt de wettelijke verankering (via een K.B. of ministeriële omzendbrief indien een wetswijziging niet haalbaar is) van gendergebonden vervolging, gendergebonden discriminaties en andere vormen van schendingen van de fundamentele mensenrechten en vrijheden van vrouwen. Ook dit moeten gronden worden die recht geven op het statuut van subsidiaire bescherming.

Wat betreft de recente wijzigingen in de vreemdelingenwetgeving schaart Amnesty International Vlaanderen zich achter de zorgen en aanbevelingen van Vluchtelingenwerk Vlaanderen. De wijziging moeten snel en goed uitgevoerd worden. Op een aantal vlakken is de geest van de wijziging er in hoofdzaak op gericht om het aantal asielzoekers zoveel mogelijk terug te dringen, terwijl de invoering van een kwalitatief hoogstaande, humane, eenvoudige en snelle procedure het streefdoel zou moeten zijn. Een snelle afhandeling van de procedure mag niet betekenen dat de mogelijkheden voor asielzoekers om hun aanvraag grondig behandeld te zien, afnemen. Volgens Vluchtelingenwerk Vlaanderen en Amnesty International Vlaanderen moet de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen tijdens de volgende legislatuur een volwaardige administratieve rechtbank worden met volheid van rechtsmacht (eigen onderzoeksbevoegdheid). De nieuwe Raad voor Vreemdelingenbetwistingen is op dit moment immers geen volwaardige beroepsinstantie. Het Minderhedenforum sluit zich daar volmondig bij aan. De Vrouwenraad wijst dan weer op het belang van de uitbreiding van de genderexpertise binnen de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

Vluchtelingenwerk Vlaanderen haalt nog een laatste punt van kritiek aan: na de wijziging van artikel 52 van de Vreemdelingenwet krijgt het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen de bevoegdheid om een asielaanvraag te weigeren omwille van louter formeel argumenten. Dit kan ertoe leiden dat een asielaanvraag nooit ten gronde onderzocht wordt. Dit is onaanvaardbaar.

b. Officiële organisaties

Ook het VMC wijst op dit probleem: het CVGS mag niet langer de bevoegdheid hebben om een asielaanvraag te weigeren louter om formele redenen, zonder de grond van de zaak te hebben onderzocht. En net als Vluchtelingenwerk Vlaanderen en de andere vermelde niet-gouvernementele organisaties pleit het VMC voor een bijsturing van de nieuwe Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, die een daadwerkelijk rechtsmiddel moet worden.

Het CGKR neemt op het vlak van het subsidiaire beschermingsstatuut een afwachtende houding aan. De toekomst zal uitwijzen of dit voldoende bescherming biedt aan personen die blootgesteld zijn aan ernstige bedreigingen in hun land van herkomst. Een kritische randbemerking die enkel bij het CGKR terug te vinden is: iemand die lijdt aan een ziekte die een reëel risico inhoudt voor zijn leven of fysieke integriteit of een reëel risico inhoudt

op een onmenselijke of vernederende behandeling wanneer er geen adequate behandeling is in zijn land van herkomst, kan ook beroep doen op het statuut van subsidiaire bescherming, maar moet daarvoor een aanvraag indienen bij de Minister. De aanvraag wordt behandeld door een gespecialiseerd bureau van de Dienst Vreemdelingenzaken (zoals dat gebeurde voor de wetswijziging van 15 september 2006) en niet door het Commissariaat Generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen. CGKR vreest dat deze de facto splitsing van behandeling van gevallen van subsidiaire bescherming zal leiden tot onverdedigbare verschillen in behandeling op het vlak van procedurele waarborgen (termijn, af te leveren documenten,...)

Het VMC wijst nog op een aantal andere zorgwekkende punten: de negatieve gevolgen van de Dublinprocedure (België moet een voortrekkersrol spelen om deze procedure aan een evaluatie te onderwerpen) en de nood aan een wettelijke verankering van de maximumtermijn voor de afhandeling van de asielaanvraag (één jaar). Het VMC roept het parlement op de nieuwe vreemdelingenwet in de loop van 2008 grondig te evalueren.

2. Detentie in gesloten centra

Er bestaat grote eensgezindheid bij alle stakeholders over de detentie van kinderen in gesloten centra: dit is onaanvaardbaar. Daarnaast doen verschillende stakeholders aanbevelingen voor het ontwikkelen van alternatieven voor detentie van gezinnen met kinderen in het bijzonder en de detentie van asielzoekers of uitgeprocedeerde asielzoekers in het algemeen.

a. Sociale partners

Zowel het ABVV als het ACV steunen de oproep tot sluiting van de gesloten detentiecentra.

b. Niet-gouvernementele organisaties

Alle stakeholders vragen de regering geen kinderen (zowel begeleid als niet begeleid) of kwetsbare groepen meer op te sluiten in gesloten detentiecentra. Vluchtelingenwerk Vlaanderen verwacht dat de regering echte alternatieven implementeert en evalueert,

eventueel in een verkennend pilootproject. De nieuwe asielwet van 15 september 2006 verruimt zelfs de mogelijkheden van detentie voor asielzoekers die zich in de asielprocedure en de Dublin-procedure bevinden. Ook Amnesty International Vlaanderen maakt deze analyse en ook Amnesty put daaruit de aanbeveling dat de regering moet investeren in alternatieven voor detentie. Amnesty wil ook dat snel wordt geïnvesteerd in de verbetering van de levensomstandigheden in de gesloten centra. De wet moet opnieuw worden aangepast om een einde te maken aan detentie van asielzoekers in procedure, vindt Vluchtelingenwerk Vlaanderen. De organisatie is teleurgesteld in de studie van Sum Research die reële alternatieven voor detentie moest bieden, maar er enkel toe komt een aantal voorwaarden voor detentie te suggereren. Ook voor Kerkwerk Multicultureel Samenleven was het onderzoek van Sum Research teleurstellend. KMS vraagt een moratorium in te stellen voor het opsluiten van kinderen tot deze problematiek in het brede kader van het hele migranten- en vluchtelingenvraagstuk in een volgende regering opgelost wordt. Als gezinnen hier jaren verblijven, zijn hun kinderen opgenomen in een netwerk van scholen, jeugdbewegingen en sportverenigingen. De oplossing om onderwijs binnen de gesloten centra te organiseren is dus zinloos. Er is doorheen de jaren een heel systeem uitgewerkt om delinquente minderjarigen niet in het reguliere gevangeniswezen op te nemen. Het kan niet dat kinderen van ouders zonder papieren hier dan wel in ondergebracht worden. De bestaande praktijken van nutteloze en mensonwaardige detentie van uitgeprocedeerden moeten dus worden stopgezet. Prioritair is daarbij opnieuw de stopzetting van de detentie van kinderen. Het Minderhedenforum haalt het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind aan en eist dat een eind gemaakt wordt aan de detentie van minderjarigen in gesloten centra. De Vrouwenraad verwacht dan weer concrete maatregelen om de detentievoorwaarden van kinderen in gesloten centra te verbeteren. Maar ook volgens de Vrouwenraad moet het beleid nadenken over alternatieven voor dergelijke vasthoudingen zonder de gezinnen uit elkaar te halen.

c. Officiële organisaties

Het VMC schaart zich achter de oproep 'geen gezinnen met kinderen (of andere kwetsbare groepen) in gesloten centra'. Daarnaast roept ook het VMC op, net zoals de Vrouwenraad tot een betere omkadering van gesloten centra. Het VMC wijst erop dat een gebrekkige omkadering op het vlak van middelen en personeel leidt tot een schending van de basisrechten van de bewoners en tot moeilijke werkomstandigheden voor het personeel. Het Kinderrechtencommissariaat is het meest bezorgd om de praktijk van detentie van kinderen in gesloten centra. Er moeten dringend meer middelen worden

geïnvesteed in de zoektocht naar alternatieven voor detentie van kinderen in afwachting van uitwijzing. Kinderen van mensen zonder papieren bevinden zich in een zeer precare positie. De oproep van het Kinderrechtencommissariaat klinkt luid en duidelijk: hoe men het asielbeleid ook vorm geeft, aan detentie van kinderen moet snel een eind komen. Het huidige Belgische uitwijzingsbeleid schendt verschillende rechten verankerd in het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Uit het onregelmatig beperken van het recht op vrijheid van de kinderen volgen een hele resem andere schendingen, namelijk van het recht op onderwijs, het recht op gezondheid, het recht op privacy, ... De detenties hebben nefaste en blijvende gevolgen voor de fysische en psychische ontwikkelingen van kinderen en jongeren.

Het CGKR drukt erop dat detentie in gesloten centra geen straf is, maar slechts een uitvoeringsmiddel van verwijdering. Het is bovendien zeer bezorgd over het gebrek aan psychosociale omkadering van de bewoners van detentiecentra. Tijdens de nieuwe legislatuur moet dringend werk worden gemaakt van een evaluatie van het 20-jaar oude detentiebeleid. CGKR doet hierbij al een aantal aanbevelingen: principieel onaanvaardbaar is de detentie van kinderen. Ook de systematische detentie van 'Dublin-gevallen' is niet te rechtvaardigen. Onaanvaardbaar is ook de detentie in een gesloten centrum van ex-gedeteneerde vreemdelingen na het uitzitten van hun gevangenisstraf (indien die persoon na zijn vrijlating illegaal op het grondgebied verblijft), omdat er niet bijtijds stappen zijn genomen voor onmiddellijke verwijdering na vrijlating uit de gevangenis. Zulke vreemdelingen moeten onmiddellijk na vrijlating uit de Belgische gevangenis kunnen worden verwijderd. De weerslag van hun blijvende detentie op andere vreemdelingen in de gesloten centra, die niets te maken hebben met enig misdrijf, lijdt nog tot een versterking van de gevangenisfeer binnen die centra. Andere aanbevelingen van het CGKR gaan over de verlenging van de detentie na officiële vrijlating omwille van een mislukte verwijderingspoging (meestal doordat het land van herkomst niet meewerkt), het feit dat een beslissing tot vrijlating uit INAD (gesloten centrum op Brussel-Luchthaven) zich beperkt tot bewegingsvrijheid binnen de transitzone op de luchthaven, de ondermaatse levensomstandigheden in centrum 127 en het isolement van vreemdelingen in INAD (CGKR vindt dat ook INAD binnen het toepassingsgebied van het KB van 2 augustus 2002 moet vallen). CGKR eist ten slotte dat aan de bewoners van gesloten centra de nodige infrastructuur ter beschikking wordt gesteld om te genieten van privacy.

3. Garanties bij gedwongen verwijdering

a. Niet-gouvernementele organisaties

Vluchtelingenwerk Vlaanderen wijst erop dat de huisvrede, gewaarborgd in de Belgische grondwet, moet gewaarborgd blijven wanneer inspectiediensten, op zoek naar mensen zonder papieren, een private woning betreden. En bij de gedwongen terugkeer zelf moet er een systematische, onafhankelijke controle zijn. Dat zegt ook Amnesty in een aantal zeer concrete aanbevelingen op het vlak van gedwongen verwijdering. De 'Commissie Belast met de Evaluatie van de Instructies inzake Gedwongen Verwijdering' dient opnieuw te worden aangesteld en gemandateerd om de implementatie van haar aanbevelingen op te volgen. Zij dient eveneens rekening te houden met de aanbevelingen van niet-gouvernementele organisaties, waaronder Amnesty International Vlaanderen. Vreemdelingen moeten de reële mogelijkheid hebben om klacht in te dienen tegen eventuele daden van geweld door de escorterende politie bij een toegankelijk, effectief en onafhankelijk orgaan. Een systeem van dataverzameling over gedwongen verwijdering moet worden voorzien, rekening houdend met het feit dat het aantal gevallen van gedwongen verwijdering gedurende de laatste jaren is toegenomen

b. Officiële organisaties

Volgens de VVSG en de OCMW's, in vele gevallen de laatste vertrouwenspersoon voor uitgeprocedeerde asielzoekers of personen zonder wettig verblijf, moeten gedwongen uitwijzingsprocedures verbeterd worden: de opdracht moet draaglijk zijn voor de uitvoerders en de mensenrechten van de betrokken vreemdelingen moeten gerespecteerd worden.

BIBLIOGRAFIE

Nederlandstalige bronnen

MEMORANDA

ABVV, *Memorandum voor de federale verkiezingen van 10 juni 2007, 3 april 2007*, <http://www.abvv.be/PDF/nl/Dossier/2007/MemoXLNL.pdf>

ACV, ABVV, *Memorandum aan de informateur en formateur van de nieuwe federale regering: ACV en ABVV voor sociale rechtvaardigheid, solidariteit en duurzaamheid, 18 juni 2007*, <http://www.abvv.be/PDF/nl/Dossier/2007/NLmemorandumabvv-acv.pdf>

ACV, *Memorandum: voluit voor solidariteit, april 2007*, http://www.acv-online.be/Images/memorandum%20NL72dpi_tcm9-121556.pdf

Amnesty International Vlaanderen, *Verkiezingsmemorandum Belgische federale verkiezingen 2007*, http://www.aivl.be/Media/Memorandum_Amnesty_International_DEF.pdf

Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding, *Memorandum aan de Informateur, 26 juni 2007*, <http://www.diversiteit.be/images/memorandum%20versie%20informateur%20NL26062007.pdf>

Kinderrechtencommissariaat, *Memorandum 2007: Spiegel uw beleid aan kinderrechten, p.29-37*, http://www.kinderrechten.be/IUSR/documents/volwassenen/memorandum/Groot_Memorandum2007_site.pdf

Minderhedenforum, *Memorandum Federale Verkiezingen 2007: prioriteiten Minderhedenforum*, <http://www.minderhedenforum.be/2diversiteit/documents/Minderhedenforum-Memorandumfederaleverkiezingen2007.pdf>

Nederlandstalige Vrouwenraad, *Vrouwenraadmemorandum 2007, mei 2007*, <http://www.vrouwenraad.be/dossiers/2007/verkiezingen/vrouwenraadmemorandum2007.pdf>

VOKA, *Memorandum federale verkiezingen 2007: Wat onze komende federale regering te doen staat, juni 2007, (p. 14, 16, 24, 25)*, http://www.voka.be/vev/media/publicaties/Documents/Memorandum_fed_verk_07_DEF.pdf

Vlaams Minderhedencentrum, *Aandachtspunten voor de nieuwe federale regering 2007-2011, 3 april 2007*, http://www.vmc.be/uploadedFiles/VMC/Thema/Minderheden/Federaal_beleid/federaal_memorandum2007.pdf

Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten Afdeling OCMW's, Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad Afdeling Maatschappelijk Welzijn, Union des Villes et Communes des Wallonie Fédération des CPAS, *Federaal memorandum van de OCMW's, juni 2007*, <http://admin.vvsg.be/cmsmedia/Federaal%20memorandum%20juni%202007-Definitieve%20tekst.doc?uri=ff80808112fef9f501130b814e3601d2&action=viewWorkingAttachement>

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Memorandum federale verkiezingen 2007, februari 2007*, <http://www.vluchtelingenwerk.be/pdf/memorandum2007.pdf>

JAARVERSLAGEN

Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding, *Jaarverslag 2006, juni 2007*, p.68-79, <http://www.diversiteit.be/images/jaarverslag-2006-nl.pdf>

Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen, *Jaarverslag 2006*, http://www.belgium.be/eportal/ShowDoc/cgvs/imported_content/pdf/Jaarverslag2006.pdf?contentHome=entapp.BEA_personalization.eGovWebCacheDocumentManager.nl

Fedasil, *Jaarverslagen*, <http://www.fedasil.be/home/publications>

Rode Kruis Vlaanderen, *Bijlage bij jaarverslag 2006: Opvang voor asielzoekers*, <http://www.rodekruis.be/NR/rdonlyres/4863D69E-D165-445C-B0FA-37971687DA64/0/Jaarverslag2006BijlageOpvangAsielzoekers.pdf>

Rode Kruis Vlaanderen, *Jaarverslag 2006: Meer slagkracht door efficiëntie en transparantie*, <http://www.rodekruis.be/NR/rdonlyres/0BC9144E-2D32-4130-87E0-C3DA7A66FF36/0/Jaarverslag2006.pdf>

PERSBERICHTEN/ARTIKELS

ABVV, *Persbericht: Nota Leterme: Regen voor werknemers en gepensioneerden, zonneschijn voor zelfstandigen en ondernemingen!*, 24 juli 2007, <http://www.abvv-wvl.be/v2/layout/images/E07N020.pdf>

ACLVB (Dienst Europa), *Nieuwe migraties in het licht van de demografische evolutie, Vrijuit (Maandblad van de Liberale Vakbond), mei 2005, p.7*, http://www.aclvb.be/content/media/pdf/vrijuit05_2005_5_01.pdf COPERS Caroline, Algemeen secretaris Vlaams ABVV, *Persbericht regularisatie*, 4 april 2006, <http://f-a-m.be/ned/content/view/41/60>

Thomas Compernelle, UNIZO-woordvoerder, Karel Van Eetvelt op debat 'Mensen zonder papieren' in Brusselse Begijnhofkerk: *"Los krapte op arbeidsmarkt op met*

regularisatie werkwillige, ingeburgerde illegalen", 04 oktober 2007,
<http://www.unizo.be/viewobj.jsp?id=314601>

Ivo Nicolay (voorzitter UNIZO Antwerpen-Stad) en Nico Volckeryck (ondervoorzitter UNIZO Antwerpen-Stad), *Arbeidsmigratie en Hoop op papieren!*, 16 augustus 2007,
<http://nico-volckeryck.skynetblogs.be/post/4870346/arbeidsmigratie-en-hoop-op-papieren>

Ronny Lannoo, UNIZO-woordvoerder en Thomas Compennolle, UNIZO adjunct-woordvoerder, *UNIZO over beslissing regering het vrij verkeer van werknemers uit nieuwe E.U.-landen vanaf 1 mei nog niet door te voeren*, 24 februari 2006,
<http://www.unizo.be/viewobj.jsp?id=187367>

Koenraad De Wolf, Unizo-topman Karel Van Eetvelt bepleit gecontroleerde migratie: *'Ik vraag amnestie voor illegaal zwartwerk'*, 29 augustus 2007, *Tertio* 394, p.3,
<http://www.tertio.be/archief/2007/T394/T394-bi1.htm>

KMS/kerkasiel.anders, *Blauw-oranje akkoord 'asiel en migratie' opent en sluit perspectieven*, 18 oktober 2007, <http://www.kms.be/content/view/103/29>

Piet Willems (Beweging Kinderen Zonder Papieren), *Stop opsluiten van kinderen: voor illegale gezinnen met kinderen is het begin van de vakantie een bron van angst en onrust, open brief aan minister van Binnenlandse Zaken Dewael ondertekend door onder andere KMS/Kerkasiel-Anders*, 27 juni 2007,
<http://www.kms.be/content/view/46/29>

WEBSITES

Minderhedenforum, Werking discriminatie,
<http://www.minderhedenforum.be/discriminatie.htm>

Minderhedenforum, Werking discriminatie,
<http://www.minderhedenforum.be/onderwijs.htm>

Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding, Niet Begeleide Minderjarigen,
http://www.diversiteit.be/CNTR/NL/migrations/advice_and_recommendations/niet-begeleide%2Bminderjarigen/

Global Forum for Migration and Development, Conclusies en aanbevelingen, 3 december 2007, <http://www.gfmd-fmmd.org/nl/conclusies-en-aanbevelingen>

International Migrants Day Platform Vlaanderen, UNO Migrantenrechtenconventie, 2003, <http://www.december18.net/d-UNconventioncampaign.htm>

December18, UN Migrant Workers' Convention: National NGO campaigns,
<http://www.december18.net/web/general/page.php?pageID=79#eight>

Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten Afdeling OCMW's, Stad en Gemeenten van Brussel-Hoofdstad Afdeling Maatschappelijk Welzijn, Union des Villes

et Communes des Wallonie Fédération des CPAS, Vreemdelingen zonder wettig verblijf, <http://www.vvsg.be/nl/welzijn/welzijn/detail.shtml?number=5361>

ABVV, Discriminatie, neen bedankt!,
<http://www.abvv.be/PDF/nl/documents/2006/Discriminatie/Discriminatie.pdf>

ACV, ABVV, ACLVB, Vakbonden voor diversiteit,
<http://www.vakbondenvoordiversiteit.be>

RAPPORTEN

Kinderrechtencommissariaat, *Heen en retour: kinderrechten op de vlucht, september 2007*,
http://www.kinderrechten.be/IUSR/documents/volwassenen/dossier_heenretour/KRC07_doss_heen_screen.pdf

Stéphanie De Smet, Child Focus, *Fedasil, Profiel- en trajectmonitoring van de niet-begeleide minderjarige asielzoekers in België, juli 2005*,
<http://www.fedasil.be/home/attachment/i/6312> of
<http://www.fedasil.be/home/publications>

Franstalige bronnen

MEMORANDA

CAL (2007) *Mémorandum du Centre d'Action Laïque*

CIRE (2007) *Mémorandum du CIRE sur les questions liées à l'Asile et aux Migrations. Contribution en vue des élections fédérales de juin 2007.*

CNAPD (2007a) *Elections législatives juin 2007 – Mémorandum de la Coordination Nationale pour la Paix et la Démocratie*, disponible à l'adresse :

http://www.cnapd.be/CNAPD1.1/DocATelecharger/memorandumCNAPD_juin2007_web1.pdf.

CSC (2007) *La solidarité, c'est capital. Mémorandum de la CSC au parlement fédéral et au gouvernement fédéral 2007-2011.*

CSC (2007) *Mémorandum CSC au Parlement fédéral et au gouvernement fédéral 2007-2011.*

CSC et FGTV (2007b) *Le mémorandum de la FGTV et de la CSC à l'Informateur et au Formateur du nouveau gouvernement fédéral.*

FAM (2003) *Propositions pour une nouvelle politique en matière d'asile et d'immigration*, disponible à l'adresse : http://f-a-m.be/ned/images/downloads/texte_de_base_final_asmars2003.pdf

PERSBERICHTEN/ARTIKELS

CIRE (2005) *Réaction du CIRE et de ses associations membres au livre vert de la commission européenne sur « Une approche communautaire de la gestion des migrations économiques »*

CNAPD (2007b) « La CNAPD présente ses priorités en matière de citoyenneté à l'informateur Didier Reynders », 26 juin 2007, disponible à l'adresse : http://www.cnapd.be/CNAPD1.1/Communiqu%E9/CP_rencontreinformateur_260607.pdf.

FEB (2002) « L'emploi des travailleurs étrangers : nécessité urgente d'une concertation entre les pouvoirs fédéral et régionaux », 27 septembre 2002.

RAPPORTEN

Caritas Europa (2006) Migrations, un passeport pour la pauvreté ? Une étude de Caritas Europa sur la pauvreté et l'exclusion des immigrants en Europe (Bruxelles : Caritas), disponible à l'adresse : <http://www.caritas-europa.org/module/FileLib/Poverty2006FRWeb.pdf>.

FEB (2001) *Réflexions sur la politique d'immigration*, juillet 2001.

GSIR, S, MARTINIELLO, M. et WETS, J. (2003) EU and US approaches to the management of immigration – Belgium (Bruxelles: MPG/FRB).

ONU (2000) *Replacement Migration: Is it a Solution to Declining and Ageing Populations?* (New York: Division de la population, Département des affaires économiques et sociales, ONU).

LEGISLATIEVE DOCUMENTEN

BOUKOURNA, M. et CLAES, D. (2006) Rapport fait au nom de la Commission de l'Intérieur, des Affaires générales et de la Fonction publique, 4 juillet 2006, Chambre des Représentants.

Chambre des représentants de Belgique (2004) Le vieillissement de la société : les défis en matière d'emploi et de financement de la sécurité sociale et des pensions, 2 septembre 2004, DOC 51 1325/001

WERKEN EN ARTIKELS

BRIBOSIA, E. et REA, A. (2002) « Le débat sur les nouvelles migrations en Belgique à la lumière des politiques migratoires récentes » in : BRIBOSIA, E. et REA, A. (éds.) *Les nouvelles migrations : Un enjeu européen* (Bruxelles : Editions Complexe), pp. 233-259.

Docquier F., Debuissson M. (2002) « Marché du travail et immigration sélective. Bilan et perspectives à l'horizon 2050 dans les trois régions belges », in *Tendances économiques. Etudes spéciales* N°23, pp. 111-130.